



Budget 2027

Med plan för 2028–2029

Gemensamhet
Genuinitet
Genomförande

Innehåll

1. Gruppledaren har ordet	5
2. Vår vision och våra värderingar	6
3. Våra ledord.....	7
4. En budget med framtidstro för invånarnas bästa – Övergripande sammanfattning	8
4.1 En vård i kris – en region i behov av en politisk kursändring.....	8
4.2 Personalbristen – vårdens akilleshäl.....	8
4.3 En ny politisk riktning	8
4.4 Ett samhällskontrakt byggt på ansvar och delaktighet	9
5. Regionplan	11
5.1 Varför behövs en regionplan?	11
5.2 Principer för styrning och ledning	11
5.3 God ekonomisk hushållning.....	12
6. Målområde: En attraktiv arbetsplats.....	13
6.1 Hjärtat i verksamheten	13
6.2 Arbetsmiljö och trivsel.....	14
6.2.1 Personalparkering och säkerhet.....	15
6.3 Karriär- och kompetensutveckling.....	15
6.4 Effektiviseringspott	17
6.5 Satsa – inte bromsa sig ur vårdkrisen	17
7. Målområde 2: En god och nära vård	19
7.1 God och nära vård.....	19
7.2 En god och jämlik folkhälsa	20
7.4 Vårdval	21
7.5 Egenvård.....	22
7.6 Tre sjukvårdsområden	23
7.7 Primärvård – inte sekundärvård	24
7.8 Specialistvård	25
7.9 Ambulanssjukvård.....	26
7.9.1 Akutsjukvård.....	27
7.10 Ingen ska behöva känna ofrivillig ensamhet.....	27
7.11 Första hjälpen till psykisk hälsa – MHFA.....	28



7.12 Barn och ungas psykiska ohälsa.....	28
8. Målområde 3: Ett Västernorrland som växer	30
8.1 Ledning och styrning.....	30
8.2 Strukturella förändringar	31
8.2.1 Tandvård.....	31
8.2.2 Frigöring av Folk tandvården.....	32
8.2.3 Bildande av en primärvårdsnämnd	33
8.2.4 Bildande av en kultur- och bildningsnämnd	34
8.3 Ett jämlikt kulturutbud	34
• Reducera verksamhetsanslaget till Scenkonst Västernorrland AB kraftigt.....	35
• Öka scenkonstbolagets egenfinansiering genom effektiviserade upphandlingar och utökade biljettintäkter	35
• Upphöra med erbjudande av fribiljetter till förtroendevalda	35
• Genomföra en översyn av ägarstrukturen i Scenkonst Västernorrland AB, med syfte att fler kommuner kan erbjudas delägarskap.....	35
• Avskaffa enprocentsmålet vid nybyggnation och ersätt det med behovsstyrda och kontextuella beslut om konstnärlig utsmyckning	35
• Verka för att den konst och kultur som Region Västernorrland tillhandahåller finns tillgänglig för alla	35
8.4 Djurvälstånd, livsmedel och regional självförsörjning	35
8.5 Idrottsföreningar gynnar folkhälsan	36
8.6 Skogsnäringen	36
8.7 Fiskerier	37
9. Målområde 4. Ett Västernorrland för utveckling	38
9.1 Utveckling i Sverige - En återblick.....	38
9.2 Regional Utveckling.....	39
9.3 Kompetensförsörjning och arbetsmarknaden	40
9.4 Regional Utbildning	41
9.5 Kollektivtrafik	43
9.6 Norrtåg, Ådalsbanan och Ostkustbanan	44
9.7 Bussgodis.....	45
9.8 Ambulansflyg	45
9.9 Energiförsörjning	46
10. Målområde 5. Ett Västernorrland med eftertanke	48
10.1 Effektiv administration för ett starkare vårduppdrag	48



10.2 Upphandling	49
10.3 Ekonomi - Hushållning för organisationer.....	49
10.4 Satsningar utan skatteökningar	50
10.5 Ekonomi i siffror	51



1. Gruppledaren har ordet

Region Västernorrland står inför ett avgörande vägval. Efter denna mandatperiod är det tydligt att problemen i vården inte har lösts, utan snarare fördjupats. Tillgängligheten har försämrats, köerna vuxit och personalen fått bära en allt tyngre börda. Samtidigt har besluten fortsatt att centraliseras, längre bort från verksamheten och de människor som berörs. Det är inte en slump, utan följderna av politiska prioriteringar som inte har satt vårdens kärnuppdrag först under denna mandatperiod.

Sverigedemokraterna menar att det krävs ett tydligt skifte. Vården ska finnas nära människor och fungera i vardagen, oavsett var i länet man bor. För att nå dit krävs en annan styrning där ansvar flyttas närmare verksamheten, där lokalt inflytande stärks och där långsiktighet ersätter kortsiktiga lösningar.

Under den gångna mandatperioden har arbetsmiljön försämrats, samtidigt som beroendet av hyrpersonal kvarstår. Det är en utveckling som varken är ekonomiskt hållbar eller bra för patientsäkerheten. Vi vill istället skapa bättre villkor, ökad delaktighet och en arbetsmiljö som gör att fler väljer att stanna kvar och utvecklas inom vården.

Samtidigt måste resurserna användas mer ansvarsfullt. I en tid när vården befinner sig under hård press kan inte resurser fortsätta spridas på områden som ligger utanför kärnuppdraget. Vi vill tydligt prioritera hälso- och sjukvården och säkerställa att resurserna når hela länet, inte bara de största orterna.

Det handlar ytterst om förtroende. Invånarna i Västernorrland ska kunna lita på att vården finns där när den behövs. Valet i höst handlar om vilken riktning regionen ska ta framåt.

Vi är beredda att ta det ansvaret

Martin Andersson (SD)
Gruppledare



2. Vår vision och våra värderingar

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn. Vi betraktar oss som ett mittenalternativ och tredje block i svensk politik. Vi kombinerar strävandet efter social och ekonomisk grundtrygghet med värdekonservativa idéer. Det övergripande målet med partiets verksamhet är att skapa ett samhälle präglad av trygghet, välstånd, demokrati samt en stark inre solidaritet och sammanhållning.

Vi tar vår viktiga roll i politiken på största allvar och har för avsikt att på bästa sätt förvalta det förtroende väljarna har gett oss. Vi är beredda att samarbeta med det eller de partier som ger oss bäst förutsättningar att genomföra vår politik. Vi är inte ideologiskt låsta utan försöker generellt att se pragmatiskt på de viktiga frågor som Region Västernorrland har att besvara.

Sverigedemokraternas budget 2026 för Region Västernorrland är en vision om prioritering av personalens arbetsförhållanden och möjligheten att kunna ge patienten en god och nära vård av högsta kvalitet.

Vår målsättning för Region Västernorrland är att hälso- och sjukvården ska hålla högsta kvalitet och kunna erbjuda patienten de allra senaste kunskaperna och de bästa behandlingsmetoderna för att kunna bota, lindra och förebygga sjukdomar. Samtidigt skall vården präglas av hög säkerhet, tillförlitlighet och försiktighet genom evidensbaserad forskning och god uppföljning av såväl privata som offentliga verksamheter. Alla har rätt till lättillgänglig vård av högsta kvalitet, oavsett var i regionen man bor.

Organisationen är indelad i tre närsjukvårdsområden, vilket möjliggör en fortsatt verksamhet vid samtliga tre sjukhus samtidigt som fokus skiftar mot en vårdstruktur som prioriterar patienten och främjar en god, nära och tillgänglig vård i hela regionen. Varje område bör av denna anledning ha tillgång till sitt eget sjukhus, med åtminstone en god basplatta av välfärdstjänster.

Sjukvården ska vara solidariskt skattefinansierad och erbjudas efter behov och vi vill att Region Västernorrland ska präglas av våra ledord som beskrivs nedan.



3. Våra ledord

Sverigedemokraternas Västernorrlands grundläggande ledord för regionen och vården är: Gemensamhet, genuinitet och genomförande. Dessa utgör centrala ledord inom det regionala perspektivet och vårdsektorn. Begreppen kommer ha en betydande roll i att främja en stark gemenskap och sammanhållning i regionen samt att samordna och samverka inom vården för att uppnå optimal vårdkvalitet för invånarna.

Gemensamhet. Regionen ska hålla samman – inte slitas isär. Gemensamhet handlar om att värna det som förenar oss, oavsett geografi, bakgrund eller livssituation. En stark känsla av samhörighet bygger på respekt för vår regions olika delar, vår historia och våra lokala gemenskaper. Genom att stärka banden mellan stad och landsbygd, mellan generationer och mellan invånare och institutioner, skapar vi ett robust samhälle med trygghet och tillit som grund.

Genuinitet. Vi eftersträvar äkthet och ärlighet i vårt politiska uppdrag. Det innebär att stå fast vid våra löften, att utgå från verkliga behov snarare än modetrender, och att visa respekt för såväl skattebetalarnas pengar som vårdpersonalens tid. Genuinitet handlar också om att fatta beslut som är rotade i verkligheten – inte i ideologisk iver – och att aldrig förlora kontakten med människors vardag. Vår politik ska präglas av hederlighet, lokal förankring och sunt förnuft.

Genomförande. Visioner betyder inget utan förmågan att leverera. Genomförandekraft är grunden för en trovärdig politik. I vår regionpolitik sätter vi fokus på att få saker gjorda – inte att fastna i utredningar, omorganiseringar eller symbolhandlingar. Vi tror på tydliga prioriteringar, ansvarsutkrävande och en kultur där resultat räknas. Invånarna har rätt till en fungerande sjukvård, fungerande infrastruktur och en tillgänglig offentlig service – inte bara löften om dem.

Gemensamhet, genuinitet och genomförande utgör alltså de centrala begrepp som kan bidra till att skapa en sammanhållen och väl fungerande vård i hela regionen. Genom att fokusera på dessa aspekter strävar vi efter att erbjuda en högkvalitativ och patientcentrerad vård som tar hänsyn till regionens unika behov och förutsättningar. Därigenom kan vi möjliggöra en framtid där vårdsektorn blomstrar och ger invånarna den omsorg de förtjänar.



4. En budget med framtidstro för invånarnas bästa – Övergripande sammanfattning

4.1 En vård i kris – en region i behov av en politisk kursändring

Många regioner befinner sig i en djup nationell välfärdskris där Region Västernorrland inte är ett undantag. I flera avseenden är situationen här till och med sämre än i andra delar av landet. Vårdköerna är långa, överbeläggningarna frekventa och antalet vårdplatser otillräckliga i relation till befolkningen.

Bakgrunden till detta är en direkt konsekvens av den förda politiken, från både nuvarande och tidigare majoriteter. I flera mandatperioder har vården styrts med en närmast dogmatisk tro på centralisering och stordrift. Resultatet har blivit inställda operationer, långa transporter, korridorvård och i värsta fall tragiska konsekvenser för patienter. Det är en vårdpolitik som har havererat totalt.

För att långsiktigt säkra vården i Region Västernorrland krävs en kombination av samordning och regionalt ansvarstagande. Regionen måste skapa fler vårdplatser, korta vårdköerna och återuppbygga ett förtroende för vården. Det förutsätter en politik som prioriterar det mest grundläggande i välfärden. Regionen måste säkra en trygg, tillgänglig och kvalitativ vård.

4.2 Personalbristen – vårdens akilleshä

Krisen i vården börjar inte i ekonomin, den börjar i verkligheten på golvet. Vårdens motor har stannat upp därför att människor har valt att lämna. De har valt att lämna inte på grund av bristande lojalitet, utan på grund av en arbetsmiljö där det saknas både lyhördhet, trygghet och framtidstro. När rutinerade sjuksköterskor, undersköterskor och läkare försvinner, brister systemet. Resultatet är att kostnaderna stiger för hyrpersonal, övertid och dubbelbemanning, men ingen vinner på det. Inte patienten, inte personalen och definitivt inte skattebetalarna.

4.3 En ny politisk riktning

Region Västernorrland står inför ett nödvändigt förtroendeskitte. Det handlar inte enbart om att korrigera tidigare beslut, utan om att tydligt markera en ny inriktning där ansvar, kontinuitet och professionalitet sätts i första rummet. En sådan omställning kräver mer än organisatoriska förändringar. Den förutsätter ett ledarskap som är konsekvent, närvarande och förankrat i verksamhetens verklighet.



Kärnan i denna förnyelse är relationen mellan styrning och verksamhet. Under lång tid har avståndet mellan politiska beslut och praktiskt genomförande varit för stort. För att bryta denna utveckling behöver styrningen i högre grad utgå från verksamhetens behov, med en tydlig ambition om att stärka det professionella inflytandet. Medarbetarnas erfarenheter ska inte betraktas som inspel i marginalen, utan som en integrerad del av beslutsprocessen.

Samtidigt kräver situationen en ökad grad av institutionell stabilitet. Förändringsarbete inom hälso- och sjukvården måste präglas av förutsägbarhet och långsiktighet, där varje åtgärd bidrar till en sammanhållen riktning. Det innebär att kortsiktiga lösningar och symbolpolitiska initiativ behöver ersättas av en mer systematisk och kunskapsbaserad styrning.

Med Sverigedemokraterna i ledningen innebär detta en tydlig omorientering. Fokus flyttas från centraliserade experiment till en mer balanserad utveckling där beprövade arbetssätt kombineras med genomtänkta förbättringar. Ambitionen är att steg för steg återuppbygga tilliten, både internt i organisationen och externt gentemot invånarna.

Det övergripande målet är att etablera en region som präglas av stabilitet, ansvarstagande och attraktivitet som arbetsgivare. En sådan utveckling är en förutsättning för att långsiktigt säkerställa en tillgänglig och kvalitativ vård i hela Västernorrland.

4.4 Ett samhällskontrakt byggt på ansvar och delaktighet

Sverigedemokraternas syn på regional politik utgår från människan, inte från system och strukturer. Vi ser individens ansvar, civilsamhällets kraft och den lokala delaktigheten som bärande delar i ett fungerande samhälle. Välfärd byggs inte enbart genom pengar och organisation, utan genom människor som tar ansvar, deltar och engagerar sig i sin omgivning.

När invånare ges förutsättningar att vara med och påverka, stärks känslan av sammanhang och ansvar för det gemensamma. När vårdpersonal ges verkligt inflytande över sin vardag, ökar inte bara engagemanget utan även möjligheten att fånga upp förbättringar och åtgärda eventuella brister i tid. När civilsamhället ses som en partner i välfärden, frigörs resurser, kompetens och socialt kapital som annars riskerar att lämnas outnyttjade.

Delaktighet ska inte reduceras till enstaka insatser eller dialogmöten, utan det måste genomsyra hela styrningen av vår region. En politik ska bygga på ett



förtroende mellan människor och institutioner som ger bättre resultat än en politik som förlitar sig på kontroll och centralstyrning.

I grunden handlar det om att återupprätta ett samhällskontrakt där varje individ uppmuntras att bidra. En sådan politik skapar förutsättningar för en starkare, mer hållbar region där människor inte bara är brukare av offentlig service, utan aktiva medskapare i sin egen vardag.



5. Regionplan

5.1 Varför behövs en regionplan?

Regionplanen är Region Västernorrlands kompass och föreslår vilken inriktning och tänkta utveckling regionen ska ha för åren 2027–2029. Regionplanen är en instruktion till organisationen om vad som ska prioriteras och det är ett krav i kommunallagen att alla regioner har en plan samt budget. Som ett stöd i prioriteringen finns uppgifter om statliga uppdrag, befolkningens behov samt olika förutsättningar och omvärldsfaktorer som påverkar regionens verksamhet.

Planens ekonomi-avsnitt ger information om vilka ekonomiska resurser som finns och hur de ska fördelas mellan olika uppdrag och verksamheter.

Fullmäktige beslutar om vilken regionplan som ska antas. Regionstyrelsen och nämnderna har i uppgift att ta fram egna verksamhetsplaner där regionplanens övergripande prioriteringar är grunden. Förvaltningarna och verksamheterna utgår ifrån regionplanen samt konkretiserar i sin tur nämndernas och styrelsens prioriteringar i sin planering.

5.2 Principer för styrning och ledning

Region Västernorrlands styrning utgår från regionens värdegrund¹, vision, ledord och mål samt grunduppdrag, förutom dessa är ekonomin en grundförutsättning. Styrande principer i styrmodellen är tillit och kunskap, som ska komma till uttryck genom styrning, struktur och ledarskap. Delaktighet, dialog och samverkan ska vara grundläggande inslag.

Grunduppdrag

En stor del av verksamheten tillhör grunduppdragen. Det omfattar uppdrag som regionen har genom lagar eller förordningar, genom beslut i regering och riksdag samt andra myndighetsuppdrag. Dessa grunduppdrag följs upp genom egenkontroll eller annan uppföljning som passar för uppdraget.

¹ När regionens värdegrund nämns i olika handlingar är det med en generell hänvisning till regionens olika policydokument och strategier. Någon tydligt definierad värdegrund finns inte. Ingen värdegrund har antagits. Vi föreslår att regionplanens ledord utgör den grundläggande värdegrunden för Region Västernorrlands arbete.



Målstyrning

I enlighet med grunduppdragen innehåller regionplanen diverse målsättningar, prioriteringar, som indikerar vad som ska uppnås och vilka övergripande förändringar och förflyttningar som krävs. Det kallas målstyrning och innebär styrning genom vision, långsiktig inriktning, specifika mål och andra prioriteringar, med en återkommande uppföljning av resultat och effekt. Målstyrningen ger verksamheten autonomi att bestämma hur arbetet ska utformas och genomföras. Region Västernorrlands ekonomiska förutsättningar utgör grunden för att fastställa prioriteringar, långsiktig inriktning och målsättningar för verksamheten.

5.3 God ekonomisk hushållning

Regionplanen med bilagor innehåller ekonomiska ramar med prioriteringar samt mål för verksamhet och finansiering, vilka är av betydelse för en god ekonomisk hushållning i Region Västernorrland. Med en god ekonomisk hushållning menas att verksamheten är ändamålsenlig och kostnadseffektiv, samtidigt som finansieringen säkerställer långsiktig stabilitet.



6. Målområde: En attraktiv arbetsplats

6.1 Hjärtat i verksamheten

Region Västernorrland har nu ett rekordstort beroende av hyrpersonal samtidigt som man har mycket svårt att rekrytera. Den fortsatta ökningen av dessa kostnader är en ohållbar utveckling som måste åtgärdas. Utöver de ökande kostnaderna för inhyrd personal har detta även tvingat fram strukturförändringar i verksamheterna, då dessa kontinuerligt misslyckats med att rekrytera fast personal inom organisationen.

Medarbetarna är hjärtat i verksamheten. Det är därför av största vikt att man återupprättar förtroendet för regionen som arbetsgivare. Genom att vara en attraktiv arbetsplats kan man dra till sig nya och tidigare medarbetare, samtidigt som man får dem att vilja stanna kvar för att man trivs och känner att man har det bra.

En attraktiv arbetsplats innebär inte bara att man erbjuder konkurrenskraftiga löner, kompetensutveckling och karriärmöjligheter, utan också att regionen erbjuder ett långtgående inflytande över sina medarbetares arbetsituation och arbetsmiljö. För att vända trenden måste problemen lösas i rätt ände, istället för att bara centralisera och jaga stafettkostnader, vilket ökar belastningen på den allt mindre skara personal som är kvar att jobba. Det är nödvändigt för regionen att utvärdera grundbemanningen. Anställning av fler medicinska sekreterare och undersköterskor ger legitimerad personal mer tid att ägna sig åt patienter och att arbeta inom sitt utbildningsområde. Region Västernorrland strävar efter att ge personalen möjlighet att i mycket högre grad styra över arbetstidens förläggning. Exempel på hur detta kan genomföras är att höja Ob-tillägget samt att vi ger möjlighet till så kallad veckoslutstjänstgöring, vilket innebär att man jämnar ut personalens tillgänglighet mellan vardagar och veckoslut, samtidigt som man möjliggör för en kortare veckoarbetstid med bibehållen ersättning. Anställda ska känna att man har en rättvis lön när man går till jobbet. Först när personalen är nöjd kommer kostnaderna för hyrpersonal (stafetter) att minska.

Genom att implementera en intern regional bemanningsenhet kan Region Västernorrland i betydligt högre grad försörja sin verksamhet med egna interna medarbetare och på sikt minska eller eliminera behovet av extern inhyrd personal. En sådan regional bemanningsenhet kommer också att bidra till att stärka Region Västernorrlands attraktionskraft som arbetsgivare. Med detta i åtanke har regionen inkluderat i sin budgetplanering en framtida etablering av en intern



bemanningsenhet för att gradvis minska beroendet av hyrpersonal och öka vår egen arbetskraftskapacitet.

Konkreta förbättringar:

- Höj ob-tillägget för de personalgrupper som har detta
- Etablera en intern bemanningsenhet för att säkerställa kompetensförsörjningen
- Stöd medarbetare för en utökad möjlighet att styra arbetstidens förläggning

6.2 Arbetsmiljö och trivsel

En god arbetsmiljö där personalen trivs och har förmåner jämförbara med övriga arbetsmarknaden ska vara en självklarhet i Region Västernorrland. Det är genom en positiv arbetsmiljö och konkurrenskraftiga förmåner som vi attraherar och behåller kvalificerad personal/medarbetare. Tidigare exempel såsom utlottning av enstaka fruktkorgar och indragen julbelysning under årets mörkaste månader är inte adekvata ersättningar. Dessa visar mer på bristande förståelse för personalens behov och verklighet.

En av de viktigaste frågorna när det gäller att komma till rätta med bemanningskrisen i Västernorrland är att säkerställa att alla medarbetare har en hälsofrämjande och trivsam arbetsmiljö. För att identifiera och åtgärda eventuella brister måste därför en noggrann inventering av arbetsmiljön omedelbart påbörjas. Genom en direkt dialog med berörda kan viktig information och förslag till förbättringar samlas in. Region Västernorrland förespråkar valfrihet mellan friskvårdsbidrag och friskvårdstimme, eftersom det uppmuntrar till en hälsosam livsstil och främjar välmående på arbetsplatsen.

Utan dröjsmål ska en översyn av personalens möjligheter att påverka arbetstidens förläggning genomföras. Syftet är att kompensera för negativa effekter av tidigare arbetstidsreformer och att garantera en mer rättvis och hållbar arbetsmiljö.

Region Västernorrland bör vidta särskilda åtgärder för att förbättra arbetsmiljön under obekväma arbetstider. Etableringen av tydligt markerade "tysta zoner" i personalutrymmen möjliggör vila och återhämtning under nattpass och intensiva arbetspass. Samtidigt bör tryggheten stärkas genom införande av trygghetslarm eller app-baserade överfallslarm för personalgrupper som verkar i utsatta miljöer, särskilt inom hemsjukvård och psykiatri. Dessa åtgärder stärker både säkerheten och arbetsmiljön för regionens medarbetare.



6.2.1 Personalparkering och säkerhet

För att ytterligare förbättra arbetsmiljön och trivseln för personalen vid våra vårdinrättningar är det avgörande att vi säkerställer tillgången till trygga och välorganiserade parkeringsplatser. Personalparkeringen vid Sundsvalls sjukhus bör inte bara vara lättillgänglig utan också skyddad genom kamerabevakning. Detta är en nödvändig åtgärd med tanke på den vandalisering som har drabbat personalens fordon. Genom att införa bevakning kan vi avskräcka potentiella gärningspersoner och skapa en tryggare miljö för våra medarbetare, vilket i sin tur bidrar till en mer positiv arbetsupplevelse.

Region Västernorrland bör även överväga att införa ett enklare system för parkeringsbiljetter, både digitalt och i receptionen, för att underlätta parkeringen och säkerställa att endast behöriga fordon parkerar på dessa platser. Genom att ta dessa steg visar vi att vi värdesätter våra medarbetares säkerhet och välbefinnande, vilket är en grundläggande del av att skapa en god arbetsmiljö.

Konkreta förbättringar:

- Upprätta trivselpeng för våra medarbetare i hela regionen som kan användas fritt för personalgruppen
- Etablera arbetsmiljöfrämjande åtgärder som exempelvis arbetsskor, trivselbefrämjande, åtgärder i personalutrymmen och tekniska hjälpmedel
- Utföra en översyn av personalens möjligheter kring arbetstidsförläggningen och överlämningen mellan arbetspass
- Etablera "tysta zoner" i personalutrymmen för vila under obekväma arbetstider
- Införa trygghetslarm eller appbaserade överfallslarm för personalgrupper som arbetar obekväma tider eller i otrygga miljöer, särskilt inom hemsjukvård och psykiatri
- Införa kamerabevakning på personalparkeringar där skadegörelse och otrygghet har rapporterats för att skapa en tryggare arbetsmiljö
- Implementera enklare system som parkeringsbiljetter, både digitalt och i receptionen, för att säkerställa att endast behöriga fordon parkerar på personalens parkeringar

6.3 Karriär- och kompetensutveckling

Region Västernorrland måste bli en mer attraktiv arbetsgivare genom att erbjuda tydliga karriärvägar och långsiktig kompetensutveckling för vårdpersonal. Det handlar om att ta vara på erfarenhet, stimulera yrkesskicklighet och skapa reella



incitament för fortsatt yrkesutövning. Särskilt viktigt är detta inom vårdnära yrken där kompetensförlust genom personalflykt idag utgör ett av regionens största hot.

Vi föreslår att karriärtjänster inrättas för erfarna sjuksköterskor och undersköterskor, med definierade ansvarsområden såsom handledning, introduktion, vårdutveckling eller särskilda kompetensuppdrag. Denna typ av tjänster ska vara tydligt strukturerade, kopplade till verksamhetsmål och integrerade i ordinarie bemanning, inte projektbaserade.

Regionen ska också stärka förutsättningarna för vidareutbildning inom befintlig tjänst, särskilt inom bristyrken som exempelvis sjuksköterskor och specialistundersköterskor. Denna utbildningsgaranti ska ses som ett nära samarbete med Mittuniversitetet och andra lärosäten för att etablera och utöka möjligheterna för att skapa uppdragsutbildningar och lokalt förankrade kompetensprogram.

Att investera i personalens utveckling är inte en kostnad. Det är en strategisk åtgärd för att säkra vårdkvalitet, minska personalomsättningen och trygga framtidens försörjning.

Konkreta förbättringar:

- Införa karriärtjänster i form av utvecklingssjuksköterskor och utvecklingsundersköterskor som både arbetar i vården och har avsatt arbetstid för vårdnära utveckling
- Utveckla en utbildningsgaranti för vårdpersonal – där den som önskar vidareutbilda sig inom ett bristyrke får stöd i form av vägledning, tjänstledighet och anställningstrygghet.
- Erbjuder betald tjänstledighet med 5 arbetsdagar per år vid tentamen, samt möjlighet att få betalt för kurslitteratur. Båda under förutsättning att det är studier som är kopplade till arbetsuppgifterna
- Etablera mentorskapsprogram där erfarna medarbetare stöttar yngre kollegor
- Implementera "Kronobergsmodellen" likt beskrivningen under regional utveckling
- Samarbeta med Mittuniversitetet och andra lärosäten för att upprätthålla en god kompetensutveckling hos befintliga medarbetare samt kompetensförsörjning hos framtida medarbetare



6.4 Effektiviseringspott

Region Västernorrland strävar efter att förbättra sig själv genom att införa en effektiviseringspott. Tanken är att ge verksamheter flexibilitet och handlingsutrymme för att snabbt kunna genomföra förbättringar och effektiviseringar, utan att behöva invänta politiska beslut.

Exempel på användningsområden kan vara investeringar i ny teknik eller utrustning som kan bidra till ökad effektivitet, utbildningar eller kompetensutveckling för personalen för att kunna arbeta mer effektivt, eller implementering av nya processer eller arbetsmetoder som kan förbättra verksamheten. Det är så man uppnår en tillitsbaserad styrning på riktigt.

Konkreta förbättringar:

- Införa en effektiviseringspott
- Stärka kommunikationen med medarbetare för att hitta förslag till förbättringar av den lokala arbetsmiljön

6.5 Satsa - inte bromsa sig ur vårdkrisen

Region Västernorrland befinner sig i en djup vårdkris, inte som en följd av tillfälliga omständigheter, utan som resultatet av långvariga politiska beslut. Övertro på centralisering, stordrift och tillväxt av administration har inte lett till effektivisering, utan till en vård som idag kännetecknas av personalflykt, överbelastning, långa köer och ökade kostnader.

Det har blivit tydligt att besparingspolitiken inte fungerar. De påstådda kostnadskontrollerna har i praktiken lett till ett växande beroende av hyrpersonal, kraftigt övertidsuttag och ett ständigt tryck på vårdpersonalen. Att fortsätta på denna inslagna väg vore inte bara ansvarslost. Det vore ett direkt hot mot välfärdens kärna.

Sollefteå sjukhus står idag inför kraftiga nedskärningar, detta till följd av tidigare fattade beslut. Region Västernorrland behöver omedelbart frysa samtliga planerade nedskärningar av sjukhusets verksamhet. En fungerande akutsjukvård i länets inland är inte valfri, utan det är en förutsättning för jämlik vård, beredskap vid kris och möjlighet att leva och verka i hela länet. Att montera ned Sollefteå sjukhus är att slå



sönder tilliten till den regionala välfärden. Istället för en fortsatt avveckling krävs riktade satsningar på personalens villkor, på akutsjukvårdens struktur och på ekonomiskt kloka investeringar som minskar behovet av externa resurser. Det är genom att bygga, inte skära, som vi långsiktigt återfår kontrollen över vården och ekonomin.



7. Målområde 2: En god och nära vård

7.1 God och nära vård

Målsättning för hälso- och sjukvården skall vara att hålla hög kvalitet och erbjuda patienten de allra senaste kunskaperna och de bästa behandlingsmetoderna. Samtidigt skall vården präglas av hög säkerhet, tillförlitlighet och försiktighet där evidensbaserad forskning och god uppföljning av såväl privata som offentliga verksamheter är ledande.

Alla har rätt till en god och nära vård, oavsett var i regionen de bor. Detta blir särskilt utmanande i Region Västernorrland med landsbygd, glesbygd och en åldrande befolkning som över långa avstånd ska ta del av den vård som står till buds.

Patienter ska kunna känna sig trygga i att de förstår och blir förstådda i mötet med vården. Bristande språkkunskaper leder till ökade missförstånd, felbedömningar och en försämrad patientsäkerhet.

Region Västernorrland ska tydligt arbeta med språkrav i vården utifrån gällande lagstiftning. Det innebär att säkerställa att medarbetare som arbetar i patientnära verksamhet har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna kommunicera med patienter och kollegor på ett tydligt och säkert sätt.

Genom tydligare rutiner i rekrytering och uppföljning kan regionen stärka patientsäkerheten och skapa bättre förutsättningar för både patienter och personal i vårdens vardag.

De senaste åren har flera viktiga verksamheter avvecklats på Närvården i Härnösand vilket försämrat för äldre, multisjuka och kroniker. Närvården Härnösand ska vara en förebild för god och nära vård i Västernorrland. Vårdutbudet i Härnösand ska därför ses över och utvecklas.

För Ångeborna är det inte mindre än 10 mil till närmsta sjukhus. Genom att erbjuda ett bredare utbud av vårdtjänster på hälsocentralen i Ånge minskar behovet av långa resor för att få vård. Det stärker också samarbetet med Region Jämtland-Härjedalen.

Patientflödet i sjukvården behöver fungera bättre. I dag finns patienter som är för sjuka för att återvända hem men samtidigt inte behöver sjukhusets mest avancerade vård. Denna grupp hamnar mellan olika vårdnivåer, vilket skapar extra belastning på sjukhusen och försvårar arbetet i vården. Region Västernorrland ska därför se över hur vårdformer mellan hemmet och sjukhusvården kan utvecklas, så att patienter får rätt vård på rätt nivå och vårdens resurser används mer effektivt.



Konkreta förbättringar:

- Utveckla Närvården i Härnösand till en förebild för god och nära vård i Västernorrland
- Se över utbudet av vårdtjänster i Ånge för att minska behovet av långa resor för att få vård
- Regionen inför tydliga rutiner för språkkrav vid rekrytering och uppföljning
- Regionen ser över och utvecklar vårdformer mellan hemmet och sjukhusvården som är mer anpassade utefter patientens behov.

7.2 En god och jämlik folkhälsa

För att minska trycket på vården när gruppen äldre blir allt större är ett strukturerat och långsiktigt arbete för bättre folkhälsa av mycket stor betydelse. Genom att främja en friskare befolkning i Västernorrland kan belastningen på vården i länet minska. I sin tur kommer detta öka tillgängligheten till andra vårdtjänster. Folkhälsan måste av den anledningen vara ett prioriterat område i Region Västernorrland, där exempelvis hälsosamtalen som utförs i primärvården spelar en viktig roll. För att säkerställa att arbetet för bättre folkhälsa faktiskt utförs och ger önskade resultat är det avgörande att arbetet struktureras och genomförs konsekvent. Hälsosamtalen är en viktig del för att öka engagemanget och motivationen i bland annat friskvårdsaktiviteter som därigenom främjar en friskare befolkning.

Patienter som kallas till vårdbesök ska inte belastas med extra resekostnader. Region Västernorrland är geografiskt stort och avstånden till sjukhus och mottagningar kan vara betydande. Patienter som blivit kallade till sjukhusbesök ska kunna resa kostnadsfritt med buss till och från sina vårdbesök. Samtidigt behöver jämlika förutsättningar finnas för dem som saknar eller har svåra möjligheter att resa kollektivt. Därför ska det också finnas avgiftsfri parkering för patienter som behöver ta bilen till sitt vårdbesök. För att förebygga platsbrist ska p-biljetten vara tidsbegränsad. Den börjar gälla en halvtimme innan besöket och avslutas efter den genomsnittliga besökstiden för mottagningen, med rimlig marginal. En stor andel av sjukvårdens patienter är seniorer, och även om många har vant sig vid digitala tjänster, är det fortfarande vanligt att betalningen upplevs som stressande, särskilt när man ska hinna i tid till sitt vårdbesök.

Regionen ska säkerställa att det finns fungerande hjärtstartare i verksamheterna. Genom en inventering av befintliga hjärtstartare kan regionen få en tydlig bild av tillgång, placering och funktion. Det ger förutsättningar att åtgärda eventuella brister och säkerställa att utrustningen finns där den kan göra störst nytta.



Konkreta förbättringar:

- Stärka samarbetet med kommuner och civilsamhället för att skapa en bättre helhetssyn på folkhälsan
- Utöka användandet av hälsosamtal genom att erbjuda mer information, stöd och motivation till äldre
- Ta fram en handlingsplan för att öka användningen av friskvårdsaktiviteter
- Reformera vårdbesök i Region Västernorrland för mer avgiftsfritt resande
- Inventera och säkerställa tillgången till fungerande hjärtstartare

7.4 Vårdval

Vårdval Västernorrland infördes i januari 2010. Det är en lagstadgad reform som ökar patientens valfrihet. Det har hjälpt till att korta vårdköerna och patienterna har i större utsträckning möjligheten att själva välja när, var och hur de vill träffa sin läkare. Patienternas valfrihet och formerna för det fria vårdvalet ska därför värnas och utvecklas.

Utförare erbjuder primärvård utifrån förutsättningar som fastställs av politiken i "Uppdrag Primärvård". Vårdvalsreformen har skapat möjlighet för patienter att välja bort den vårdgivare som inte håller måttet och att välja en utförare som kanske ligger närmare jobbet snarare än inom ett visst geografiskt område kring din bostadsort. Det gör att patienten i större utsträckning har möjlighet att själv välja när, var och hur de vill träffa sin läkare.

Region Västernorrland ska utvärdera vilka vårdcentraler som fungerar effektivt gentemot de som inte gör det, i syfte att patienterna får tillgång till så högkvalitativ vård som möjligt. Efter identifieringen av vilka centraler som behöver förbättringar kan prioriterade åtgärder vidtas för att återskapa en mer effektiv verksamhet och för att säkerställa att patienterna får tillgång till en god och nära vård. Dessa åtgärder kan omfatta utbildning och kompetensutveckling, ökad samverkan och finansiering samt eventuella privatiseringar.

Med vårdval ges även medarbetare inom vården möjlighet att välja arbetsgivare. Detta skapar en positiv press på Region Västernorrland att förbättra arbetsmiljö och arbetsvillkor i regionens egna verksamheter.

Konkreta förbättringar:



- Utvärdera vilka vårdcentraler som fungerar effektivt i syfte att patienterna får tillgång till så högkvalitativ vård som möjligt
- Vidta prioriterade åtgärder för att återskapa en mer effektiv verksamhet – Åtgärderna kan omfatta kompetensutveckling, utbildning, ökad samverkan, finansiering och eventuella privatiseringar

7.5 Egenvård

Möjlighet ska ges till länets invånare att få utbildning i egenvård. Regionen ska också införa egenvårdsrum i primärvården där patienterna själva kan testa sitt blodtryck eller ta prover på samtliga hälsocentraler. Egenvård är viktigt för att främja rätten till självhjälp. Genom att ge möjlighet till egenvård inom primärvården, ger vi människor möjlighet att ta ansvar för sin egen hälsa. Främjandet av egenvård ger människor verktygen och utbildningen att vara delaktiga i sin vårdprocess och främjar därigenom ett ökat självbestämmande. Egenvård bidrar till att avlasta primärvården och frigöra resurser för mer allvarligt sjuka patienter. Det är viktigt att notera att egenvård inte ersätter professionell vård. Man ska inte underskatta vikten eller betydelsen av det personliga mötet. Förslaget kan komplettera och stödja primärvården. Genom att erbjuda egenvårdsutrymmen samt tillgång till egenvårdsprodukter och information kan vi främja en mer hållbar och jämlik vård.

Konkreta förbättringar:

- Upprätta egenvårdsrum i regionens egna hälsocentraler
- Utöka tillgången till, samt information kring, egenvårdsprodukter



7.6 Tre sjukvårdsområden

Region Västernorrland måste säkerställa en jämlik och behovsstyrd tillgång till sjukvård i hela länet. För att förbättra vårdflödena och motverka överbeläggningar, korridorvård och onödiga patienttransporter krävs en långsiktig satsning på att stärka samtliga tre sjukvårdsområden; Sundsvall, Sollefteå och Örnsköldsvik, som självklara delar av regionens sjukvårdsstruktur.

En förutsättning för detta är att det finns tillgång till akutsjukvård i alla tre sjukvårdsområden. Akutvården utgör kärnan i vårdberedskapen och är nödvändig för att säkerställa trygghet, rättvisa och effektiv resursanvändning. Att avveckla eller försvaga akutsjukhus innebär inte bara sämre vård, det riskerar att försämra hela länets förmåga att hantera vårdtoppar, krissituationer och framtida demografiska utmaningar. Regionens tre akutsjukhus måste därför ges långsiktiga uppdrag, resurser och förutsättningar att bedriva modern och tillgänglig akutvård.

För att möta vårdbehovet i länet ska fler vårdplatser öppnas vid samtliga tre akutsjukhus. Detta är nödvändigt för att minska överbeläggningar, korta väntetider och öka vårdkvaliteten. Onödiga patienttransporter mellan sjukhusen ska minimeras, inte minst för att skydda patienternas säkerhet och spara personalresurser.

Antalet geriatriska vårdplatser ska utökas i hela länet, med särskilt fokus på att återöppna den akutgeriatriska avdelningen vid Sundsvalls sjukhus. Äldre patienter har ofta komplexa vårdbehov som kräver en specialiserad vårdform. Detta måste prioriteras.

För att säkerställa en värdig vård i livets slutskede bör regionen överväga att etablera ett nytt hospice i Örnsköldsvik. Ett sådant initiativ skulle komplettera befintlig palliativ vård och skapa förutsättningar för bättre specialiserat stöd till svårt sjuka patienter och deras anhöriga.

En sammanhållen hälso-, sjukvård och omsorg skapar samverkansfördelar, där exempelvis äldre multisjuka alltid kan ha tillgängliga läkare på plats och därmed få en god och nära vård i världsklass. Integreringen av sjukvård, primärvård och kommunal vård innebär att dessa kan styras under en gemensam ledning, vilket kan uppnås genom ett kommunalförbund likt man gjorde i Norrtälje. På vis kan man effektivisera verksamheten och på sikt även utöka den tack vare dess kostnadseffektivitet, samtidigt som det förbättrar omhändertagandet av multisjuka och äldre patienter i Sollefteå och Kramfors.



Sverigedemokraternas hållning kring akutsjukvården i Sollefteå står fast. Det är av stor vikt att det finns en fungerande och tillgänglig akutsjukvård i hela länet, där Sollefteå sjukhus har en central roll för invånarna, särskilt i Ådalen. De stora avstånden i Västernorrland gör tillgången till akutsjukvård nära befolkningen till en avgörande trygghetsfråga, både ur ett vårdperspektiv och ur ett beredskapsperspektiv. Akutsjukvården vid Sollefteå sjukhus ska värnas och ges långsiktiga förutsättningar att finnas kvar. Sjukhuset är av stor betydelse för invånarna i inlandet och för en jämlik tillgång till vård i hela länet.

Som en del i detta ska möjligheten att införa den så kallade Norrtäljemodellen utredas. En sådan utredning kan ge nya organisatoriska förutsättningar för att stärka sjukhusets verksamhet och skapa bättre möjligheter att långsiktigt säkra akutsjukvården i Sollefteå.

Konkreta förbättringar:

- Säkerställa långsiktiga uppdrag för akutverksamhet i Sollefteå, Sundsvall och Örnsköldsvik, med uppföljningsbara mål om bemanning, öppettider och tillgång till dygnet-runt-beredskap.
- Etablera ett regionalt åtagande om att samtliga tre akutsjukhus ska ha förutsättningar att ta emot patienter utan undanträngning eller omdirigering.
- Återöppna den akutgeriatriska avdelningen i Sundsvall.
- Genomföra en förstudie för etablering av hospice i Örnsköldsvik.
- Utredda möjligheterna kring införandet av Norrtäljemodellen med upphandling av idéburen drift i Sollefteå.

7.7 Primärvård – inte sekundärvård

Primärvården är oftast patienternas första möte med sjukvårdssystemet och blir därför också den viktigaste länken i vårdkedjan. Det är där ansvaret vilar för att patienten snabbt och säkert undersöks och behandlas, samt vid behov leds vidare till rätt instans. Det är primärvården som är ryggraden i verksamheten och där måste resurser, och inte bara ekonomiska resurser, allokeras så att primärvården blir mera lättillgänglig. Region Västernorrland har ett behov av att överföra medel som strategisk förstärkning till primärvården. Regionen vill även se över möjligheterna att bilda en separat primärvårdsnämnd så att vår politiska organisation får mer tid att specialisera sig i frågan.

Det är viktigt att man har möjlighet att snabbt komma i kontakt med sin hälsocentral, antingen via telefon eller digitala medel. Ett grundläggande krav är att hälsocentralen svarar i telefon när någon ringer istället för att hänvisa till annan dag.



Besökstider ska erbjudas inom tre dagar och akuttider samma dag. Digitala tjänster ska utökas och ett närmare samarbete etableras med privata digitala tjänster för att öka tillgängligheten och kvaliteten på vården.

Vårdgarantin ska hållas och om den inte uppfylls ska patienten ha rätt att söka vård hos andra vårdgivare och få ersättning för sina extra kostnader.

Konkreta förbättringar:

- Överväga skapandet av en separat primärvårdsnämnd för att öka specialiseringen och fokuset på primärvården
- Säkerställa att hälsocentralen svarar i telefon när någon ringer samt erbjuder besökstider inom tre dagar och akuttider samma dag för att öka tillgängligheten
- Fortsätta arbeta för att hålla vårdgarantin och ge patienter rätt att söka vård hos andra vårdgivare och få ersättning om garantin inte uppfylls

7.8 Specialistvård

Specialistvården i Region Västernorrland ska präglas av hög kvalitet, trygg tillgänglighet och professionell stabilitet. Planeringen ska utgå från befolkningens vårdbehov, med målet att säkerställa en god, jämlik och effektiv vård i hela regionen. För att lyckas krävs god styrning, tydliga prioriteringar och kontinuerlig kompetensutveckling inom de specialiserade vårdverksamheterna.

Regionen ska stärka den interna samordningen mellan våra tre sjukhus, för att bättre kunna använda resurser som operationssalar, specialister, vårdplatser och utrustning. På så vis ökar vi både kapaciteten och tillgängligheten för patienterna, samtidigt som vi säkerställer att vården bedrivs med hög kvalitet och i enlighet med evidensbaserad praxis.

Särskilt fokus ska under planperioden läggas på att förstärka den psykiatriska specialistvården. Behovet är stort, inte minst inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP), där tillgängligheten i dag är otillräcklig. Genom riktade satsningar på behandlingskapacitet, samverkan och kontinuitet kan tillgången till stöd förbättras ansvarsfullt och långsiktigt.

Konkreta förbättringar:

- Utveckla mobila team inom barn- och ungdomspsykiatri, särskilt för att stärka tillgängligheten i glesbygd
- Utveckla regiongemensamma väntelistor inom valda områden för att förbättra tillgängligheten och uppfylla vårdgarantin



- Säkerställa att all specialistvård bygger på kontinuerlig kompetensutveckling inom professionen

7.9 Ambulanssjukvård

Vi bor och verkar i ett län med långa avstånd och inte sällan dåliga vägförhållanden. Ambulanssjukvården är en essentiell del av akutsjukvården som har utvecklats till en högkompetent länk i vårdkedjan. Behandling påbörjas omedelbart, fortsätter i ambulansen, testresultat kommuniceras och patienten kan föras direkt till rätt avdelning.

Utryckningstiden kan vara avgörande för liv eller död. Det är därför viktigt att ambulanserna är lokaliserade på strategiska ställen så att alla skall kunna få hjälp inom rimlig tid. 30 minuter skall vara målet för maximal utryckningstid oavsett destination.

Utvecklingen av ambulanssjukvården måste fortsättningsvis ges högsta prioritet och personalen ges möjlighet att ständigt öka sin kompetens. För att ambulanssjukvården ska kunna utvecklas ytterligare och fortsatt spela en viktig roll i vårdpuslet, inte minst som en bro mellan primärvård och specialistvård, ger vi verksamheten en ordentlig resursförstärkning.

En fungerande infrastruktur är en viktig förutsättning för att sjukvården ska fungera i hela länet. Vägarna till och från regionens sjukhus varierar i kvalitet, vilket kan innebära risker för ambulanssjukvården och påverka framkomligheten vid akuta insatser. I ett län med stora avstånd är det avgörande att vägnätet håller en hög standard som möjliggör snabba och säkra transporter av patienter.

Region Västernorrland ska därför verka för förbättrad infrastruktur och arbeta aktivt gentemot staten för att nödvändiga investeringar i vägnätet genomförs. Säkrare vägar bidrar till färre trafikolyckor och är en viktig del i arbetet mot nollvisionen. En väl fungerande infrastruktur stärker både trafiksäkerheten och förutsättningarna för tillgänglig sjukvård i hela regionen.

Arbetstidslagen som har trätt i kraft har inneburit stora omställningar för många inom räddningstjänsten och ambulanssjukvården. För många som har byggt sina liv och privatliv runt att arbeta långa skift dygnet runt kommer detta innebära stora förändringar. Det inkluderar längre pendlingsavstånd och mindre flexibilitet i arbetsscheman.

De som stannar kvar kommer att uppleva en ökad arbetsbelastning och potentiellt fler uppsägningar. Kvaliteten i arbetet kan påverkas eftersom mycket av



erfarenheten och kunskapen inom branschen är inarbetad och inte kan ersättas av nya, oerfarna medarbetare.

Förändringen från arbete i dygnspass till treskift kommer att vara krävande, särskilt för ett yrke som redan från början är mycket fysiskt och psykiskt krävande. Skiftarbete innebär en stor omställning och kan påverka hälsan och välbefinnandet negativt. Sammantaget finns det oro för att dessa förändringar kan ha långsiktiga konsekvenser för både personal och kvaliteten på tjänsterna inom räddningstjänst och ambulanssjukvård. Region Västernorrland uppmanas därför att ta kontakt med arbetstidsnämnden för att diskutera möjligheterna att söka dispens.

7.9.1 Akutsjukvård

En större del av ansvaret för akutsjukvården måste flyttas till primärvården och Region Västernorrland måste därför se över möjligheten att inrätta fler akutvägar så att tillgängligheten till akut sjukvård ökar. Akutmottagningar ska fortsatt finnas vid våra tre sjukhus, men ytterligare möjligheter till akut sjukvård måste inrättas.

Konkreta förbättringar:

- Överse ambulansens placering för att kunna erbjuda hjälp inom 30 minuter, oavsett destination i länet
- Fortsätta proaktivt följa upp de omställningar som följer av arbetsmiljö- och arbetstidslagen inom räddningstjänsten och ambulanssjukvården
- Adressera oron för arbetsbelastning och dess långsiktiga konsekvenser för personalen genom utvärderingar och arbetsmiljöåtgärder
- Överväga att inrätta fler akutvägar för att öka tillgängligheten till akut sjukvård och se till att akutmottagningar fortsatt finns vid samtliga 3 sjukhus i Region Västernorrland.

7.10 Ingen ska behöva känna ofrivillig ensamhet

Beräkningar visar att ensamhet medförde extra vård- och omsorgskostnader i Sverige på drygt 12 miljarder kronor i form av fler vårdbesök och oplanerade inskrivningar vid slutenvård år 2017.

Utifrån Västernorrlands befolkningsunderlag innebär detta merkostnader år 2026 på över 300 miljoner kronor årligen. Regionen vill ta sig an detta och arbeta fram en långsiktig strategi för arbetet mot ofrivillig ensamhet.

Att motverka ofrivillig ensamhet är av vikt då det leder till negativa konsekvenser för individers hälsa och välbefinnande. En kartläggning av ensamhetens omfattning är nödvändig för att förstå problemens verklighet och behov. Det ger en grund för



att utforma effektiva åtgärder och resurser som kan erbjuda stöd och gemenskap till de som lider av ensamhet. Identifieringen och adresseringen av ensamhet kan användas för att främja en bättre psykisk hälsa och livskvalitet för invånarna i Region Västernorrland över tid.

Konkreta förbättringar:

- Kartlägga ensamhetens omfattning i länet
- Ta fram en långsiktig strategi för arbetet mot ofrivillig ensamhet
- Säkerställa tillgången till stöd och hjälp för personer som lider av ensamhet genom att utvidga befintliga stödtjänster och erbjuda lättillgänglig rådgivning och stöttning
- Upprätta ett program för att främja psykiskt välbefinnande

7.11 Första hjälpen till psykisk hälsa – MHFA

De senaste årtiondena har den psykiska ohälsan ökat kraftigt. Andelen unga som lider av oro och nedstämdhet har fördubblats de senaste 15 åren och uttag av ADHD-läkemedel och antidepressiva läkemedel har mångdubblats. Det är vanligt att ungdomar lider av sömnproblem, oro och värk, och tre av fyra personer i Sverige har antingen själv upplevt eller känner någon som lever med psykisk ohälsa.

Personer med psykisk ohälsa möts ofta av diskriminering och för många kan det kännas svårt att söka vård. Detta innebär högre dödlighet i sjukdomar som cancer, hjärtinfarkter och stroke. Psykisk ohälsa kan också leda till självmordsförsök och självmord.

För att bekämpa detta behöver regionen etablera ett utbildningsprogram i Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA – Mental health first aid) i Västernorrlands län. Detta program ska drivas och utvecklas i nära samarbete med länets kommuner och relevanta organisationer.

7.12 Barn och ungas psykiska ohälsa

Den psykiska ohälsan bland barn och unga är stigande, och trycket på barn- och ungdomspsykiatri ökar. Tidig hjälp förebygger att problemen växer sig stora och allvarliga. Samverkan med skolan måste fördjupas. Skolans elevhälsa är ofta den första som upptäcker att ett barn mår dåligt. Som ett led i utvecklingen av "Nära vård" ska det bli naturligt att en friktionsfri samverkan sker mellan skola, barn- och ungdomspsykiatri och eventuellt även socialtjänsten. Inget barn får hamna mellan stolarna.



Mellanvårdsteamerna ska utvecklas och permanentas. Andra regioners erfarenheter visar att mellanvårdsteam med mobila, tvärprofessionella medarbetare som möter unga i hemmet eller i skolan, har gett mycket goda resultat i de pilotprojekt som pågår. Familjer beskriver mindre stress, bättre samarbete mellan skola och vård, och fler barn får hjälp utan att behöva läggas in. Mellanvård fungerar som en länk mellan öppenvård och slutenvård, där vårdteamet kan arbeta nära familjen och tillsammans med skolans elevhälsa. Det skapar trygghet, minskar risken för återinläggning och frigör resurser till de barn som behöver mest stöd.

Konkreta förbättringar:

- Undersöka att utveckla och permanenta mellanvårdsteam i Region Västernorrland
- Öka samverkan mellan skola, barn- och ungdomspsykiatri samt socialtjänsten för att minska risken att barn hamnar utanför



8. Målområde 3: Ett Västernorrland som växer

8.1 Ledning och styrning

Hälso- och sjukvård, tandvård samt regional utveckling är Region Västernorrlands viktigaste uppgifter. Den politiska ledningens viktigaste uppgift är att verka för och ta tillvara medborgarnas intressen.

Region Västernorrland har relativt nyligen infört en ny styrmodell som bygger på tillit, kunskap och ledarskap. Sverigedemokraterna ställer sig bakom denna styrmodell. Med den typen av styrning avser vi en modell där man genom hela organisationen ges möjlighet att verka fritt och självständigt inom fastställda ramar med besluten så nära verksamheten som möjligt. Styrmodellen kan i nuläget endast anses implementerad inom regionledningen, om ens där. I övrigt är läget oförändrat avseende verksamhet och organisation. Region Västernorrland ska därför ta krafttag för att införa styrmodellen på alla nivåer i organisationen och även anpassa organisationen till styrmodellen. Möjligheten att till exempel jobba i mindre team och lokalt styra verksamheten måste bli avsevärt bättre.

Regionen deltar i många samverkansorgan, politiska nätverk och projekt, vilket innebär betydande ekonomiska kostnader. Årliga ekonomiska insatser och medlemsavgifter ensamma uppgår till tiotals miljoner kronor och dessa kostnader kompletteras med utgifter för politikerarvoden, resekostnader, övernattningar och traktamenten. Tjänstemän ägnar också arbetstid åt dessa aktiviteter, vilket ytterligare påverkar de totala utgifterna. Det är viktigt att utvärdera och effektivisera deltagandet i dessa organ och projekt för att säkerställa att resurserna används på ett klokt och kostnadseffektivt sätt.

Det är nödvändigt med en grundlig översyn som bedömer nödvändigheten av Region Västernorrlands deltagande i alla samarbetsorgan. Denna översyn ska vara objektiv och saklig, med fokus på att besvara frågan om regionen verkligen behöver vara med i samtliga samverkansorgan. Det kan vara mer ändamålsenligt att koncentrera tiden, ansträngningen och resurserna på de samarbetsorgan som har den största påverkan och betydelsen för länet. En sådan prioritering leder till en mer effektiv användning av regionens resurser och bättre resultat i samarbeten som verkligen gör skillnad för invånarna i länet.



Konkret förbättring:

- Genomför en fullständig översyn av samtliga samverkansorgan och nätverk där Region Västernorrland är medlem

8.2 Strukturella förändringar

Region Västernorrland har liksom många andra stora organisationer ett behov att kontinuerligt se över såväl sin politiska struktur som sin verksamhetsstruktur. Att granska strukturen och genomföra förändringar för att säkerställa högsta effektivitet är grundläggande för att kunna nå framgång. Att ofta utvärdera och anpassa den politiska organisationen är grundläggande för att identifiera eventuella ineffektiva processer eller överlappningar för att på så sätt vidta åtgärder för att optimera politiken.

Att granska strukturen kan innebära att man omorganiserar olika nämnder eller bolag för att förbättra samarbetet och kommunikation. Det innebär också att man utvärderar befintliga roller och ansvarsområden för att säkerställa att de är tydliga och relevanta.

Genom genuinitet och genomförande kan en politisk organisation anpassa sig till förändrade behov och utmaningar. Det kan innebära att man utvecklar nya strategier över flera forum, implementerar ny teknik eller skapar nya samarbetsmöjligheter för att möta kraven från våra invånare och samhället i stort.

8.2.1 Tandvård

De tandvårdsreformer som genomförts nationellt under 2026 är ett resultat av Sverigedemokratisk politik. Under lång tid har Sverigedemokraterna drivit på för en mer tillgänglig tandvård där ekonomi inte ska hindra människor från att få den vård de behöver.

Reformen innebär att fler får bättre ekonomiska förutsättningar att söka tandvård, som bidrar till att fler patienter kan ta del av tandvården. För Region Västernorrland innebär detta bättre förutsättningar för Folktandvården att planera verksamheten mer långsiktigt och använda resurserna mer effektivt. Förändringarna är ett steg mot en mer tillgänglig tandvård och bättre förutsättningar att upprätthålla en stabil tandvårdsverksamhet i hela regionen.

Region Västernorrland ser tandvården som en självklar del av välfärden och har som ambition att den helt ska räknas in i den allmänna hälso- och sjukvården. En god tandhälsa är grundläggande för en god hälsa som helhet och tänderna följer oss



genom hela livet utan större möjligheter till självläkning av skador. Insatser för att ge god tillgång till regelbundna undersökningar ska ligga i fokus för att upprätthålla och säkra en folktandvård värd sitt namn. Regionen skall ha som mål att invånarna har en tandvård i toppklass och att den är tillgänglig på lika villkor.

Mobila tandvårdsenheter skall trygga och säkra en god kostnadseffektiv tandvård för barn i skolan, för särskilda boenden och för personer som har svårt att ta sig till närmsta klinik.

När det gäller barntandvård har Folktandvården ett speciellt ansvar, särskilt för bedömningstandvård och nödvändig tandvård. I åldersgrupperna 3 - 15 år har de maximala revisionsintervallen försämrats. Vi förespråkar att återställa dessa till 18 månader för att säkerställa en god tandhälsa hos befolkningen. Statistik visar tydligt att detta är en åtgärd som ger goda resultat och är ekonomiskt lönsam på lång sikt.

Region Västernorrland menar att tänderna är en viktig del av kroppen som påverkar och påverkas av vår övriga hälsa. Ändå har tandvården inte varit lika tillgänglig som annan vård. Många har fått betala stora summor för sin tandhälsa, samtidigt som många andra tvingats avstå från tandvård då det varit för dyrt. Vi vill stärka tandvårdens högkostnadsskydd så att det mer efterliknar det som finns i övrig vård. Ett bättre högkostnadsskydd skulle leda till betydligt lägre kostnader för många patienter, vilket i sin tur skulle kunna leda till att fler har råd med nödvändig tandvård och därigenom bidra till såväl bättre tandhälsa som folkhälsa.

Konkreta förbättringar:

- Säkerställa en god tillgång till regelbundna undersökningar genom mobila tandvårdsenheter
- Stärka tandvårdens högkostnadsskydd, till en början för den förebyggande tandvården
- Korta ned de maximala revisionsintervallen för barntandvård

8.2.2 Frigöring av Folktandvården

Det finns ett tydligt behov av politiska strukturreformer för att stärka tandvårdens ställning i regionen. Erfarenheter från Region Gävleborg visar att en bolagisering av Folktandvården kan vara ett effektivt verktyg för att skapa en mer ändamålsenlig, flexibel och resultatriktad organisation.

Den nuvarande ordningen i Västernorrland, där Folktandvården organisatoriskt är en del av hälso- och sjukvårdsnämnden, har visat sig begränsa verksamhetens utvecklingskraft. Tandvården blir en av många verksamheter i en bred och komplex



organisation, vilket riskerar att leda till bristande fokus, långsamma beslutsprocesser och svårigheter att hantera verksamhetens specifika utmaningar.

Genom att, i likhet med Region Gävleborg, omvandla folktandvården till ett helägt regionalt bolag skapas en tydligare styrning och ett mer renodlat uppdrag. En egen bolagsstyrelse med tydligt ansvar för verksamhetens resultat ger bättre förutsättningar för strategisk utveckling, effektivisering och långsiktig planering.

Bolagisering innebär även ökad operativ frihet. Verksamheten får kortare beslutsvägar och större möjlighet att anpassa sig efter rådande förutsättningar, inte minst när det gäller kompetensförsörjning. Möjligheten att erbjuda mer konkurrenskraftiga och flexibla anställningsvillkor stärker förutsättningarna att rekrytera och behålla tandvårdspersonal i hela regionen.

Vidare skapar en bolagisering en tydligare och mer transparent ekonomisk struktur. Genom att särskilja folktandvårdens ekonomi från övrig hälso- och sjukvård förbättras uppföljningen av kostnader och intäkter, vilket möjliggör en mer effektiv resursanvändning och skarpare ekonomisk styrning.

Sammantaget visar erfarenheterna från Region Gävleborg att en bolagisering inte bara stärker verksamhetens effektivitet, utan också bidrar till ökad kvalitet och tillgänglighet för patienterna. Västernorrland bör ta intryck av detta och genomföra en motsvarande reform för att säkerställa en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig folktandvård.

Konkret förbättring:

- Effektivisera folktandvården genom bolagisering, med inspiration från Region Gävleborg

8.2.3 Bildande av en primärvårdsnämnd

Att se över möjligheten att frigöra primärvårdsuppdraget från Hälso- och sjukvårdsnämnden ses som grundläggande för att återigen kunna effektivisera verksamheten. En separat politisk enhet för primärvården skulle möjliggöra snabbare beslut, bättre samarbete och en mer anpassningsbar organisation, vilket kan leda till förbättrad vård och service för patienterna. Dessutom skulle politiker likt strategin i övrigt då bli mer specialiserade inom sitt verksamhetsområde, något som gynnar alla länets invånare.

Konkret förbättring:

- Se över möjligheterna av att bilda en primärvårdsnämnd



8.2.4 Bildande av en kultur- och bildningsnämnd

Sverigedemokraterna vill även göra en översyn av den regionala utvecklingsnämndens centrala uppgifter. Där skulle man exempelvis kunna lyfta ut kultur- och bildningsfrågor för att på så sätt skapa ett nytt utskott, Kultur- och bildningsutskottet. Det nya utskottet ska fungera som en specialiserad politisk enhet som får fokus på just kultur och bildning. Utskottet skulle även agera skolstyrelse och ta hand om frågor som rör våra

folkhögskolor samt det generella utbildningsuppdraget. Dessutom skulle man kunna ge utskottet i uppdrag att ha ansvar för att främja kulturverksamheten, däribland vårt museum och andra kulturella organisationer, såsom Scenkonst Västernorrland AB och Läns museet Västernorrland. Skapandet av ett separat utskott skulle ge ökad uppmärksamhet och resurser till dessa viktiga områden, vilket bidrar till en bättre utbildning och kulturellt berikande miljö för invånarna.

Konkret förbättring:

- Se över möjligheterna av att bilda en kultur- och bildningsnämnd

8.3 Ett jämlikt kulturutbud

Region Västernorrland har ett ansvar att främja kulturens tillgänglighet och värde för länets invånare. Offentligt finansierad kultur ska präglas av kvalitet, tillgänglighet och allmännyttigt syfte. I en tid med ökade krav på ekonomisk återhållsamhet och starkare fokus på kärnverksamheterna är det nödvändigt att kulturpolitiken tydligare prioriterar grundläggande värden såsom kulturarv, gemenskap och lokal förankring.

Kulturmedel ska i första hand användas för att bevara, vårda och belysa det regionala kulturarvet samt främja sammanhållning och förståelse för den gemensamma historien. Kulturen ska vara öppen för alla och bidra till ett starkt civillsamhälle. Offentliga kulturinsatser ska kunna motiveras utifrån allmänintresse, inte utifrån smala perspektiv. Efter kulturkanonens utformande ser man dessutom att Västernorrland som län har väsentligt många sätt att bedriva kultur på, varvid man måste se över behovet att omprioritera medel till där de gör mest nytta.

För att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande ska Region Västernorrland kraftigt reducera anslaget till Scenkonst Västernorrland AB. Bolaget ges samtidigt ett nytt ägardirektiv med uppdrag att öka sin egenfinansiering genom biljettintäkter, stärkta upphandlingar, effektivisering och försäljning vid föreställningar. Den nuvarande finansieringsmodellen, där över 90 % av intäkterna kommer från offentliga medel,



är inte långsiktigt hållbar. Vidare ska möjligheten att politiker får fribiljetter till föreställningar omedelbart upphöra.

Regionen ska också avskaffa det så kallade 1 %-målet för konstnärlig utsmyckning vid nyinvesteringar. I stället för att avsätta en schablonmässig andel av investeringsbudgeten till ny konst, bör investeringar i kultur göras med utgångspunkt i behov, kontext och folklig förankring. Den konst och kultur som finns i regionens samlingar bör i högre grad lyftas fram, vårdas och tillgängliggöras, vilket är positivt både ekonomiskt och nyttomässigt för regionen.

Region Västernorrland bör slutligen utföra en ägaröversyn av Scenkonst Västernorrland AB, i syfte att möjliggöra att fler kommuner ges möjlighet att gå in som delägare och därmed ta ett proportionerligt ansvar för kulturverksamheten.

Konkreta förbättringar:

- Reducera verksamhetsanslaget till Scenkonst Västernorrland AB kraftigt
- Öka scenkonstbolagets egenfinansiering genom effektiviserade upphandlingar och utökade biljettintäkter
- Upphöra med erbjudande av fribiljetter till förtroendevalda
- Genomföra en översyn av ägarstrukturen i Scenkonst Västernorrland AB, med syfte att fler kommuner kan erbjudas delägarskap
- Avskaffa enprocentsmålet vid nybyggnation och ersätt det med behovsstyrda och kontextuella beslut om konstnärlig utsmyckning
- Verka för att den konst och kultur som Region Västernorrland tillhandahåller finns tillgänglig för alla

8.4 Djurvälstånd, livsmedel och regional självförsörjning

Region Västernorrland ska sträva efter att all mat som serveras i egen regi håller hög kvalitet och är producerad i enlighet med svenska miljö- och djurskyddsregler. Det innebär att måltiderna bör vara antibiotikafria, och i största möjliga utsträckning närproducerade. Genom att gynna lokala leverantörer stärks inte bara vår inhemska livsmedelsförsörjning, utan vi värnar också om kortare transporter, bättre djurhållning och regionalt företagande.

Vid upphandling av livsmedel ska särskild hänsyn tas till att inga inköp görs av produkter där djur utsätts för onödigt lidande. Livsmedel som härrör från slakt utan föregående bedövning, inklusive ritualspekt, ska inte förekomma inom regionens



verksamheter. En sådan praxis strider mot svensk djurskyddslagstiftning och hör inte hemma i en region som värnar om human och ansvarsfull djurhållning.

Region Västernorrland ska prioritera svensk husmanskost i sina måltidssatsningar. Det är rätter som är näringsrika, kulturförankrade och uppskattade av både äldre och yngre generationer. På detta sätt förenas omtanke om folkhälsan med respekt för tradition, miljö och djurvälstånd.

8.5 Idrottsföreningar gynnar folkhälsan

Idrottsföreningar spelar en viktig roll för folkhälsan i länet. Fysisk aktivitet bidrar till bättre hälsa och kan förebygga sjukdomar, samtidigt som föreningslivet skapar möjligheter för människor i olika åldrar att röra på sig. Region Västernorrland har i dag en av de högsta nivåerna av obesitas i landet, vilket gör arbetet med att stärka folkhälsan särskilt viktigt.

Region Västernorrland vill därför förstärka bidraget till idrottsföreningar och samtidigt se över bidragssystemet ur ett folkhälsoperspektiv. Genom att rikta resurser till verksamheter som främjar fysisk aktivitet kan regionen bidra till bättre hälsa och minska de långsiktiga kostnaderna för sjukvården.

Konkreta förbättringar:

- Utöka bidraget till idrottsföreningar för arbete med folkhälsan
- Genomför en översyn av bidragssystemet ur ett folkhälsoperspektiv

8.6 Skogsnäringen

Skogen är en av Västernorrlands viktigaste tillgångar ekonomiskt, kulturellt och ekologiskt. Med rätt politik blir länet ett föredöme i hur naturresurser kan användas ansvarsfullt och samtidigt skapa jobb, innovation och hållbar tillväxt. Regionen ska driva en balanserad skogspolitik som förenar miljöhänsyn med utveckling av skogsnäringen. Regionalt anpassade riktlinjer för hållbara avverkningsnivåer ska tas fram i samverkan med forskare och skogsägare, med incitament för återplantering av inhemska trädslag och långsiktiga skogsbruksplaner.

Småskaliga skogsägare ska ges riktade stöd, rådgivning och utbildning, samt skydd mot uppköp från stora och utländska aktörer. Ett regionalt stödprogram ska bidra till att marken stannar i lokal ägo och brukas ansvarsfullt. Skogsägare ska ha trygghet i att kunna bruka sin mark utan oproportionerliga inskränkningar från stat



eller EU. Västernorrland har många familjeskogsbruk som bidrar till arbetstillfällen, kulturarv och lokal ekonomi.

Skogen är också en plats för rekreation och kultur. Regionen ska underhålla leder, jaktområden och naturstigar, bevara allemansrätten och skydda markägarnas rättigheter. Skogen är inte ett problem som behöver lösas med klimatpolitik. Att låta skogen stå orörda leder till minskad tillväxt, sämre kolinbindning och förlorade arbetstillfällen. Regionen ska aktivt försvara skogsbruket som positiv miljöfaktor och som förutsättning för levande landsbygd.

8.7 Fiskerinäringen

Fiskerinäringen är en viktig del av näringslivet längs Västernorrlands kust och bidrar till arbetstillfällen och regional livsmedelsförsörjning. Yrkesfisket i Bottenhavet har en lång tradition och är en del av kustsamhällellens ekonomi. För att näringen ska kunna fortsätta utvecklas krävs stabila och långsiktiga förutsättningar.

Sverigedemokraterna anser att regionen ska verka för bättre villkor för det småskaliga kustfisket. Det handlar om att minska onödig byråkrati och förbättra infrastrukturen kopplad till fiskerinäringen. Samtidigt behöver möjligheterna till lokal förädling och försäljning av fiskprodukter stärkas så att mer av värdet kan stanna i regionen.

Regionen ska också verka för ökad samverkan mellan yrkesfiskare och berörda myndigheter. Ett sätt att göra detta är att etablera ett regionalt fiskeråd där berörda aktörer kan mötas och diskutera fiskets utveckling samt näringens framtida förutsättningar i Västernorrland.

Konkreta förbättringar:

- Säkerställa att fiskerinäringen inkluderas i regionens arbete med livsmedelsstrategi, självförsörjning och krisberedskap
- Samordna och stödja ansökningar till nationella och europeiska program inom fiske och vattenbruk, för att säkerställa att länets aktörer kan ta del av tillgänglig finansiering
- Etablera ett regionalt fiskeråd där yrkesfiskare, kommuner, myndigheter och berörda aktörer samverkar kring fiskets utveckling och framtida förutsättningar



9. Målområde 4. Ett Västernorrland för utveckling

9.1 Utveckling i Sverige – En återblick

På nationell nivå pågår utveckling som regionen behöver förhålla sig till. Här följer några exempel:

”God och nära vård” innebär en omställning av arbetssätt och förhållningssätt inom hälso- och sjukvården med primärvården som nav och befolkningens behov som centralpunkt. Det kräver förändringsförmåga, gemensamhet och nya lösningar med utgångspunkt i resurserna hos regioner, kommuner och civilsamhället.

Förändringar i lagen om regionalt utvecklingsansvar och förordningen om regionalt utvecklingsarbete, sedan den senaste ändringen den 1 augusti 2022, syftar till att implementera den nationella strategin för hållbar utveckling 2021–2030 och utvidgar regionernas ansvar för hållbar regional utveckling.

Från och med den 1 juli 2022 gäller lagändringar i hälso- och sjukvårdslagen och Patientlagen, vilket medför flera förändringar för primärvården.

Utredningen ”Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram” föreslår förändringar i vårdgarantin och tidsgränserna för densamma. Slutbetänkandet i Samsjuklighetsutredningen, som lämnades i januari 2023, belyser bland annat ansvarsfördelningen vid samsjuklighet och framtidens beroendevård.

Den parlamentariska utjämningskommittén överlämnade 2024 sitt slutbetänkande om det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Förslagen syftar till mer likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan kommuner och regioner. Beredning pågår fortsatt och förändringarna bedöms successivt kunna påverka både utjämningsens utformning och den övergripande statsbidragsstrukturen.

Staten har samtidigt fortsatt arbetet med att minska andelen riktade statsbidrag till förmån för generella bidrag. Utvecklingen innebär successivt förbättrade planeringsförutsättningar och minskad administrativ belastning för kommuner och regioner, men förändringstakten och den långsiktiga utformningen är fortfarande föremål för fortsatt utveckling.

Genom Tidöavtalet har Sverigedemokraterna på nationell nivå fått igenom flera omfattande reformer som påverkar hela landet. Regeringen genomför nu en rad



förändringar inom bland annat sjukvård, energi, infrastruktur och välfärdssystem. Reformen Tiotandvården innebär att personer över 67 år får ett kraftigt förstärkt högkostnadsskydd för nödvändig tandvård, vilket påverkar regionernas planering och kapacitet inom tandvården. Samtidigt drivs förändringar för att avskaffa "50-kronorstandvården" för papperslösa.

Utöver detta pågår nationella reformer som påverkar regionernas arbete, däribland omställningen till God och nära vård där primärvården ska utgöra navet i vårdsystemet. Staten har också påbörjat förändringar kring vårdgarantin och en översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet, vilket påverkar regionernas ekonomiska förutsättningar.

Sammantaget innebär dessa reformer att regionerna får bättre förutsättningar att utveckla vården, stärka tillgängligheten och skapa mer långsiktigt hållbara strukturer inom välfärden. För Region Västernorrland är det viktigt att ta tillvara de möjligheter som följer av nationella reformer och säkerställa att de genomförs på ett sätt som gynnar invånarna i hela länet.

Regeringens beslut att prioritera och gå vidare med Nya Ostkustbanan är en viktig investering för både tillväxt och beredskap i norra Sverige. Förbättrade järnvägsförbindelser stärker kopplingen mellan Västernorrland, Arlanda och Stockholm, vilket skapar bättre förutsättningar för arbetspendling, företagsetableringar och ökad tillgänglighet till nationella och internationella transporter. Ett modernare och mer robust järnvägsnät stärker också Sveriges beredskap i en tid där beredskap är allt viktigare.

9.2 Regional Utveckling

Regionala utvecklingsnämnden har ett oerhört brett uppdrag. Infrastruktur, kultur, skolstyrelse, kompetensförsörjning och arbetsmarknadsfrågor allt i ett bara för att nämna några ansvarsområden. Regionen har det regionala utvecklingsansvaret och därav ska besluten ligga närmare länets medborgare än tidigare. En av de viktigaste regionala utvecklingsfrågorna är infrastrukturen som såväl behöver stärkas som byggas ut. Vägar och järnvägar behöver förbättras och i vissa fall byggas helt nya. Tillgång till bredband måste tillförsäkras även de som bor i glesbygd.

Västernorrland har ett rikt natur- och kulturarv och regionen vill se stärkta satsningar på natur och kulturarvsturism i länet. Att ha möjlighet att ta del av och delta i ett rikt kulturutbud är viktigt för välfärden och välbefinnandet hos individen. Detta betyder dock inte att all kultur behöver vara subventionerad med



skattemedel. Barnkulturen och i synnerhet läsfrämjande insatser för barn och unga skall vara en prioriterad kulturverksamhet.

Den viktigaste målsättningen för den regionala kulturpolitiken är att värna och levandegöra det regionala kulturarvet och på så sätt stärka vår gemensamma och samtidigt mångfacetterade svenska identitet.

9.3 Kompetensförsörjning och arbetsmarknaden

Inom kompetensförsörjningen vill regionen att ledordet genuinitet står i fokus. Den regionala kompetensförsörjningen består av fyra politikområden; närings-, utbildnings-, arbetsmarknads- och regional tillväxtpolitik samt så många som åtta myndigheter som alla ska samverka. Det är av stor betydelse att de åtta statliga myndigheterna samarbetar för att säkerställa en effektiv och framgångsrik kompetensförsörjning. Tyvärr är det en utmaning att dessa myndigheter i dagsläget inte samverkar tillräckligt med varandra. Vilket hindrar en optimal kompetensutveckling och resursutnyttjande, något som nuvarande regering håller på att göra en översyn av.

Konsekvensen av brist på samverkan är att varje myndighet ofta arbetar isolerat och fokuserar på sina egna specifika uppgifter och ansvarsområden. Detta leder till att resurser och kunskap inte nyttjas på bästa sätt och det finns en risk för dubbelarbete och ineffektivitet. Genom att inte samverka går man miste om möjligheten att dra nytta av varandras expertis och erfarenheter, vilket kan begränsa regionens framsteg och utveckling.

För att övervinna dessa utmaningar är det nödvändigt att vi är beredda att ta ett större ansvar för att främja samverkan. Det innebär att vi aktivt strävar efter att skapa en kultur av öppenhet och samarbete, där vi delar information, resurser och bästa praxis med varandra. Regionen måste vara beredd att bryta ner befintliga hinder och barriärer för samverkan och i stället arbeta mot en mer integrerad och sammanhållen kompetensförsörjning.

Att ta ett större ansvar innebär också att vi aktivt deltar i samverkansinitiativ och skapar en gemensam plattform där vi kan mötas och diskutera strategier för att främja samarbete och koordinering. Genom att vara proaktiva och engagerade kan regionen bygga starkare partnerskap och utveckla innovativa lösningar för att möta dess behov av kompetensförsörjning som gynnar både regionen och dess invånare.

Region Västernorrland ska i större utsträckning ta tillvara den kompetens som redan finns inom organisationen. Vid rekryteringar ska interna kandidater beaktas



innan externa lösningar övervägs. Genom att se över om rätt kompetens finns internt kan regionen stärka kontinuiteten i verksamheten och ge medarbetare bättre möjligheter till utveckling.

Sverigedemokraterna ser detta som en del av ett tydligare karriärlyft inom regionens verksamheter. När medarbetare ges möjlighet att utvecklas och ta nya roller förbättras både arbetsmiljön och regionens långsiktiga kompetensförsörjning.

Region Västernorrland tilldelas medel från europeiska regionala utvecklingsfonden, ERUF, för att stärka regional utveckling. Dessa medel är en viktig resurs för att stödja projekt som bidrar till arbete och företagande i länet.

Sverigedemokraterna anser att ERUF-medlen ska användas ansvarsfullt och riktas till projekt som ger tydlig och långsiktig nytta för regionens invånare. Satsningarna bör främst stärka näringsliv och kompetensförsörjning i hela Västernorrland.

Konkreta förbättringar:

- Samverka aktivt med statliga myndigheter för att säkerställa en framgångsrik kompetensförsörjning
- Utveckla en kultur av öppenhet och genuinitet för att utnyttja resurser och kunskap på bästa sätt samt undvika dubbelarbete och ineffektivitet
- Bryta ner befintliga hinder och barriärer för genomförandet genom strävandet efter en mer sammanhållen kompetensförsörjning
- Ta fram en handlingsplan för att prioritera internrekryteringar samt vidareutbildning av personal

9.4 Regional Utbildning

För att kunna säkra kompetensförsörjningen i Region Västernorrland måste man erkänna behovet av en kulturförändring i regionens utbildningsutbud. Det handlar om att skapa en medvetenhet och en vilja att anpassa sig till de regionala förutsättningarna och utmaningarna i dagens arbetsmarknad. Omfamnandet av och anpassningen till nya utbildningsbehov gör det möjligt för regionen att säkerställa en hållbar kompetensförsörjning och fortbildning.

En viktig del av kulturförändringen är att omvärdera synen på utbildning och prioritera yrkesutbildningar som leder till jobb. Det innebär att man måste avstå från traditionella uppfattningar om att utbildning måste vara kopplat till kultur och istället fokusera på att utbilda människor inom de områden där det finns brist på arbetskraft i länet. Det är en utmaning att bryta invanda mönster och förväntningar, men det är nödvändigt för att möta de rådande



kompetensförsörjningsbehoven i regionen. Förändringarna i skollagen, som trädde i kraft under juli 2023, ställer dessutom krav på huvudmän att väga in arbetsmarknadens behov när de planerar och erbjuder utbildning inom bland annat gymnasieskolan och Komvux. Regionen och kommunerna i länet måste därför samverka när utbildningar inom gymnasieskolan och Komvux planeras, dimensioneras och erbjuds.

Samarbetet med näringslivet och regionens egna behov är nödvändiga för att identifiera vilka kompetenser som behövs och anpassa utbildningarna därefter. Genom att involvera näringslivet och regionens egen infrastruktur och möjligheter i utbildningsprocessen kan man säkerställa att utbildningarna är relevanta och att studenterna har goda möjligheter till anställning efter avslutad utbildning. Detta kan exempelvis ske genom jobbgaranti till de som utbildar sig inom vårdsektorn i regionen, där de även erbjuds praktikplats.

Fördelarna med att införa fler yrkeshögskoleutbildningar (YH-utbildningar) omfattar utökade möjligheter att lösa bristyrken inom Västernorrlands län. Exempel på sådana yrken är specialundersköterskor inom anestesi och psykiatrispecialiserade undersköterskor liksom Region Kronoberg. Genom att införa "Kronobergsmodellen" möter man behoven inom regionens sjukvård och gör sig mindre beroende av hyrpersonal.

För att göra utbildningarna mer tillgängliga för studenter i olika delar av länet ska man inrätta satellitplatser för YH-utbildningar i olika kommuner. Satellitplatser innebär att man öronmärker utbildningsplatser till specifika kommuner i länet. Detta stärker också kompetensförsörjningen i länets olika delar och främjar en jämställd utveckling i hela regionen.

Införandet av fler YH-utbildningar löser inte bara bristyrken och främjar kompetensförsörjningen i Västernorrlands, utan det kan även vara ekonomiskt fördelaktigt för regionen. Genom att fokusera på YH-utbildningar istället för kulturutbildningar kan regionen få mer ekonomiskt stöd genom statliga bidrag, då man generellt sett erhåller högre statsbidrag per plats för varje YH-plats i jämförelse med folkhögskoleplatserna. De extra medlen som YH utbildningarna ger kan dessutom stärka regionens skolinfrastruktur, genom att bredda användningen av folkhögskolorna. Detta innebär att man får en utökad verksamhet på länets folkhögskolor och att dess lokaler då även nyttjas av YH-utbildningar. På sikt bidrar det i sin tur till en ökad kompetensnivå och utveckling i Västernorrland, samtidigt som det leder till en lägre arbetslöshet.



Mot bakgrund av detta bör Region Västernorrland anpassa sitt utbildningsutbud genom att införa fler YH-utbildningar för att främja regionens egen kompetensförsörjning och fortbildning. Genom att fokusera på utbildningar som leder till jobb skapas en direkt koppling mellan utbildning, vidareutveckling, fortbildning och arbetsmarknad.

Region Västernorrland bör se över möjligheterna att införa ett inflyttningsstipendium för personer som väljer att studera vid någon av våra folkhögskolor. Syftet med detta är att främja regional utveckling, locka fler att bosätta sig i vår region och stärka den lokala arbetsmarknaden. Genom att skapa incitament för inflyttning vill vi bidra till en levande och hållbar framtid för Västernorrland, samtidigt som vi stärker våra utbildningsinstitutioner och det lokala samhället.

Konkreta förbättringar:

- Införa "Kronobergsmodellen"
- Erbjuda jobbgaranti till de som klarar sin utbildning inom vårdsektorn
- Samordna folkhögskoleinfrastrukturen med yrkesutbildningsplatser
- Se över möjligheten att erbjuda satellitplatser för en jämnare fördelning av platser mellan kommunerna
- Se över möjligheterna att införa ett inflyttningsstipendium för personer som väljer att studera vid någon av våra folkhögskolor

9.5 Kollektivtrafik

Region Västernorrland är medlem i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län, det organ som ansvarar för kollektivtrafiken i länet. Kollektivtrafiken har en stor betydelse för många av länets invånare och besökare.

För att få ett mer övergripande perspektiv är målet att på några års sikt genomföra en skatteväxling där regionen tar över ansvaret från kommunerna, att styra, planera och finansiera trafiken. På detta sätt kan olika delar av kollektivtrafiken koordineras bättre, vilket gör det möjligt att skapa mer sammanhängande och enhetliga upplevelser för resenärerna. Regionala utvecklingsnämnden har infört en trafikberedning för få till stånd en skatteväxling snabbare, något som Region Västernorrland välkomnar.

Ett annat steg är att gå från ett avståndsbaserat biljettpris till ett system med en eller ett fåtal zoner i länet. Detta skulle göra det lätt att veta vad en biljett kostar



och göra övergångar enklare. Dessutom innebär förändringen en mindre administrativ börda för kollektivtrafikmyndigheten.

Det skall vara enkelt, prisvärt och bekvämt att ta bussen, då kommer fler åka kollektivt. Med fler resenärer kommer man med samma insats av skattemedel öka trafiken eller förbättra säkerhet och trygghet för resenärer och chaufförer genom exempelvis bevakningssystem, fler funktioner i appen, bättre belysning och ökad närvaro av trygghetsvärdar på stationer och fordon.

Det behövs ett trygghetspaket för kollektivtrafiken. Det innebär att kamerabevakning installeras där behovet är störst, exempelvis vid busstorg, bytespunkter och i servicefordon. Alla åtgärder genomförs i enlighet med gällande regelverk, med tydlig skyltning och korta lagringstider för att värna integriteten.

Detta är en inriktning som Sverigedemokraterna vill se i regionens kollektivtrafik. I dagsläget är det dock inte möjligt att genomföra fullt ut eftersom någon skatteväxling ännu inte genomförts. Sverigedemokraterna står bakom en sådan skatteväxling och ser den som en nödvändig förutsättning för att kunna genomföra åtgärder som stärker tryggheten i kollektivtrafiken. När en skatteväxling finns på plats kan dessa satsningar bli möjliga att genomföra.

Konkreta förbättringar:

- Arbeta för att regionen får huvudansvaret för kollektivtrafiken (skatteväxling med kommunerna)
- Gå över från ett avståndsbaserat enkelbiljettpris till ett tidsbaserat alternativt system med endast ett fåtal zoner i länet
- Uppmana förbättringar av belysningen vid hållplatser samt se över implementeringen av trygghetsvärdar

9.6 Norrtåg, Ådalsbanan och Ostkustbanan

Norrtåg spelar en central roll i att binda samman kommuner och regioner i Sveriges fyra nordligaste län. Bolaget och dess trafik är särskilt viktiga för att säkerställa tillgängligheten i ett geografiskt vidsträckt område och ska därför fortsatt utvecklas. För att säkerställa effektiva och punktliga tågresor krävs fortsatta statliga investeringar i både Ostkustbanan och Ådalsbanan. Dubbelspår på Ostkustbanan är nödvändigt för att öka kapaciteten, minska sårbarheten och förbättra restiderna genom länet. Samtidigt behöver Ådalsbanan uppgraderas för att möjliggöra återinförd persontrafik till och från Sollefteå, som idag är den enda kommunen i länet utan persontrafik på järnväg, vilket är en orimlig situation i ett modernt transportsystem.



I syfte att ytterligare förbättra smidigheten mellan tågtrafik och kollektivtrafik bör Region Västernorrland långsiktigt verka för att samordna Norrtåg och Din Tur under ett gemensamt trafiksystem. Här kan inspiration hämtas från Region Gävleborgs framgångsrika modell med X-trafik, där buss- och tågtrafik samordnas med gemensamma biljettsystem, trafikplanering och tydlig information till resenärer. En sådan utveckling stärker tillgängligheten, ökar enkelheten för resenärer och gör kollektivtrafiken till ett mer attraktivt alternativ.

Konkreta förbättringar:

- Fortsätta att driva på för investeringar på Ådalsbanan
- Arbeta aktivt för att övertyga statliga aktörer om behovet av dubbelspår på Ostkustbanan
- Initiera ett långsiktigt arbete för att samordna Norrtåg och Din Tur till ett gemensamt trafiksystem med förebild från Gävleborgs X-trafik
- Utreda biljettintegration, digitala lösningar och varumärkesgemenskap mellan tåg- och kollektivtrafiken

9.7 Bussgods

Region Västernorrland bör på sikt avveckla det fortsatta deltagandet i Bussgods i Norr AB. Regionen måste eftersträva likvärdiga konkurrensvillkor för länets företag. Risken finns att regionen, genom att missbruka sin dominerande ställning, snedvrider konkurrensen och därmed hämmar möjligheterna för företag att växa. Dessutom ska kollektivtrafiken med buss prioritera resenärer, inte godstransporter. På linjer med gods, blir det färre sittplatser och längre restider, vilket över en hel dag även kan leda till färre avgångar.

Konkreta förbättringar:

- Avveckla deltagandet i Bussgods i Norr AB
- Fokusera på att optimera kollektivtrafiken för resenärerna framför bussgods

9.8 Ambulansflyg

Region Västernorrland bör ställa sig bakom att förstatliga ambulansflygverksamheten i Sverige. Ambulansflyget är en stor fråga som berör samtliga regioner där många inte har de resurser som krävs för att driva det i egen regi. Av denna anledning är det angeläget att låta ambulansflyget istället bli en nationell angelägenhet för att säkra jämställdheten mellan regionerna. I Tidöpartiernas ansvarsutredning diskuteras redan frågan kring ansvaret för ambulansflyget. Förstatligandet av ambulansflyget i Sverige skapar möjligheter för



Region Västernorrland att istället fokusera på sina kärnuppgifter samtidigt som det skapar en mer samordnad hälso- och sjukvård i hela landet.

Konkreta förbättringar:

- Arbeta för att konstatera att ambulansflyget bör betraktas som en nationell angelägenhet
- Stödja förstatligandet av ambulansflygverksamheten för säkerställd jämställdhet mellan regionerna

9.9 Energiförsörjning

En stabil och långsiktig energiförsörjning är en viktig förutsättning för både samhällsutveckling och regional tillväxt. Västernorrland spelar en central roll i Sveriges energisystem genom vattenkraften. I Sollefteå finns Sveriges näst största vattenkraftverk som är del av regionens energiexportering till övriga Sverige. Denna resurs är något som ska värnas och tas tillvara och byggas vidare på.

Sverigedemokraterna ser vattenkraften som en grundpelare i det svenska energisystemet och anser att dess betydelse ska skyddas. Samtidigt behövs en energipolitik som säkerställer stabil och planerbar elproduktion. Regionen ska därför verka för att kärnkraften fortsatt utvecklas och byggs ut i Sverige.

Tillgång till stabil och konkurrenskraftig el är avgörande för industri och samhällsviktig verksamhet. En energipolitik där vattenkraft och kärnkraft utgör grunden skapar bättre förutsättningar för utveckling i hela landet.

Kärnkraftsfrågan behöver hanteras mer aktivt även på regional nivå. En stabil och planerbar elproduktion är avgörande för Sveriges energiförsörjning, för industrins utveckling och för Norrlands industrier. Region Västernorrland ska verka för en nationell energipolitik där kärnkraften byggs ut och där nya reaktorer möjliggörs i Sverige och även i regionen.

Ett ansvarsfullt agerande kring kärnkraft handlar både om säker och stabil elproduktion och om att ta tillvara resurser på ett effektivt sätt. Restvärme från kärnkraftverk kan exempelvis användas till fjärrvärme, industriprocesser eller annan energikrävande verksamhet, vilket minskar energislöseri och stärker synergier av den lokala energiförsörjningen. Energieffektivisering genom att finna sätt att nyttja överskottsenergi och spillvärme ska Region Västernorrland aktivt verka för i syfte att säkerställa att man får ut så mycket som möjligt av den energi som skapas.



Mittuniversitetet har haft utbildningar inom strålskydd, vilket är en viktig kompetens inom kärnkraftssektorn. I dag ser vi att strålskyddsingenjörer som utbildas i Sverige ofta söker arbete i andra länder eftersom möjligheterna inom svensk kärnkraft är begränsade. Det innebär att kompetens som utbildas i regionen inte tas tillvara i Sverige.

Region Västernorrland bör därför tydligt verka för en utveckling av kärnkraften i Sverige och bidra till att utbildningar kopplade till strålskydd, energiteknik och kärnkraft utvecklas vid Mittuniversitetet. Genom en mer offensiv energipolitik kan den specialistkompetens som utbildas i regionen tas tillvara och bidra till Sveriges framtida energiförsörjning.

Konkreta förbättringar:

- Verka för att vattenkraftens ställning som grundpelare i det svenska energisystemet långsiktigt skyddas och utvecklas
- Stödja en nationell utbyggnad av kärnkraft för att säkerställa stabil och planerbar elproduktion i hela landet
- Arbeta för att utbildningar inom strålskydd, energiteknik och kärnkraft stärks vid Mittuniversitetet
- Verka för att den specialistkompetens som utbildas i Västernorrland i större utsträckning tas tillvara inom svensk kärnkraftssektor



10. Målområde 5. Ett Västernorrland med eftertanke

10.1 Effektiv administration för ett starkare vårduppdrag

Administrationen i Region Västernorrland har under de senaste åren genomgått betydande förändringar och Anpassningar. Flera besparingsåtgärder har redan genomförts, bland annat genom samordning av funktioner, minskade overheadkostnader och ett mer effektivt resursutnyttjande inom stödfunktioner. Dessa åtgärder har bidragit till att skapa ett mer ändamålsenligt administrativt stöd och frigjort resurser till kärnverksamheten.

Det är av stor vikt att detta arbete inte ses som avslutat, utan att det fortsätter i takt med att vårdens behov förändras. Effektiva administrativa funktioner är en förutsättning för en fungerande vårdapparat, men måste stå i proportion till regionens resurser och uppdrag. Regionens mål är att fortsatt arbeta långsiktigt med att hålla administrationen på en balanserad nivå, där varje funktion har ett tydligt och mätbart värde.

Samtidigt är det viktigt att vårdutveckling sker med en stark förankring i den kliniska verkligheten. Utvecklingsinsatser och projekt bör i större utsträckning ledas av personal med vårdbakgrund, för att säkra att insatserna svarar mot faktiska behov i verksamheten.

För att förstärka denna inriktning bör regionen även utreda hur ny teknik, exempelvis automatisering och AI, kan avlasta administrativa flöden och minska mängden manuellt arbete. Här finns möjlighet att ytterligare effektivisera och samtidigt frigöra tid för vårdpersonal att fokusera på patientnära arbete.

Konkreta förbättringar:

- Vidareutveckla redan påbörjade administrativa besparingsinsatser, med fokus på bestående och strukturella förbättringar
- Införa ett uppföljningssystem för att säkerställa att framtida tillväxt inom administration sker utifrån behov och nytta, inte vana eller historik
- Stärka vårdutvecklingen genom klinisk förankring, där utvecklingsarbeten leds i högre grad av vårdpersonal
- Skapa incitament för omplacering av administrativ personal med vårdbakgrund till vårdnära roller
- Genomföra pilotprojekt med automatisering och AI, i syfte att effektivisera repetitiva administrativa processer



10.2 Upphandling

Regionen ska sträva efter att optimera sina upphandlingsprocesser och samarbeta med både kommunerna i länet och andra regioner för att förbättra kompetensen inom upphandlingar. Målet ska vara att minska kostnaderna samtidigt som man säkerställer att arbetsvillkor och löner motsvarar kollektivavtalsliknande villkor. Förenkling av upphandlingsprocessen och användningen av ändamålsenliga krav kommer bidra till mer effektiva och rättvisa upphandlingar, samtidigt som man främjar goda arbetsvillkor inom regionen. Detta är fördelaktigt för både regionen och de anställda som är involverade i upphandlingsverksamheten.

För att stödja lokala småföretagare och främja en livskraftig landsbygd och självförsörjning ska regionen sträva efter att dela upphandlingar. Genom att inkludera och ge småföretagare bättre möjligheter att delta i upphandlingsprocesser kommer man främja lokal ekonomisk tillväxt och mångfald. Detta är fördelaktigt både för regionen och det bredare samhället.

Konkreta förbättringar:

- Optimera upphandlingsprocesserna genom att införa enkla, ändamålsenliga och enhetliga krav för att främja rättvisa och konkurrenskraftiga upphandlingar
- Stärka deltagandet av småföretagare i upphandlingsprocesser genom att dela upp upphandlingar
- Utveckla samarbetet med kommuner och regioner för att förbättra kompetensen inom upphandlingar

10.3 Ekonomi – Hushållning för organisationer

Region Västernorrland befinner sig fortsatt i en ansträngd ekonomisk situation. Trots återkommande avgiftsökningar och genomgripande strukturförändringar har regionen under det senaste decenniet inte lyckats nå en långsiktigt balanserad ekonomi. Flera års negativa resultat har tvingat fram ett ökat beroende av tillfälliga statsbidrag för att upprätthålla den löpande verksamheten. Även om staten tar ett nationellt ansvar, vilar det yttersta ansvaret för ekonomisk hushållning i varje enskild region.

Regionens ekonomiska utmaningar är delvis strukturella. En åldrande befolkning, svårigheter att rekrytera personal och ett stort beroende av inhyrd arbetskraft har



ökat kostnaderna för vård och omsorg. Till detta kommer externa faktorer, såsom stigande energikostnader till följd av en ensidigt satsad energipolitik utan tillräcklig försörjningstrygghet, vilket ytterligare pressat den regionala budgeten.

Det finns inga enkla lösningar. Skatteuttaget i Västernorrlands kommuner är redan bland de högsta i landet, vilket gör ytterligare skattehöjningar olämpliga. Istället krävs ett konsekvent och långsiktigt arbete med att prioritera kärnverksamheten, minska onödiga utgifter och stärka den interna effektiviteten.

Utgifter som inte är nödvändiga för att fullfölja regionens grunduppdrag ska minska kraftigt eller upphöra helt. Det gäller till exempel engagemang i samverkansorgan där nyttan för länets invånare är oklar, medlemskap i ideologiskt färgade certifieringssystem, samt subventioner till verksamheter som bör bära en större del av sina egna kostnader, såsom delar av kultursektorn.

God ekonomisk hushållning är inte en tillfällig åtgärd utan ett förhållningssätt som måste genomsyra hela organisationen. Varje skattekrona som används ska motiveras utifrån medborgarnas behov, och varje investering ska ses i ljuset av dess långsiktiga samhällsnytta. Det handlar om respekt för invånarna och ansvar inför framtiden.

10.4 Satsningar utan skatteökningar

Region Västernorrland står inför stora utmaningar, men det går att ta ansvar och satsa utan att höja skatten. Genom kloka prioriteringar, fortsatt återhållsamhet med onödiga kostnader och riktade investeringar kan regionen skapa långsiktig stabilitet, utan att belasta hushållen ytterligare.

Mot bakgrund av energikris, inflation och säkerhetspolitiska förändringar är det avgörande att Region Västernorrland stärker sin självförsörjning. Därför föreslås investeringar i energieffektivisering, såsom förbättrad isolering och modernisering av uppvärmningssystem vid om- och nybyggnation. Dessa åtgärder sparar pengar över tid och minskar beroendet av volatila elpriser.

Vidare bör regionen utreda framtida förutsättningar för små modulära reaktorer (SMR) i Västernorrland, i syfte att säkra en långsiktig och planerbar energiförsörjning i ett förändrat säkerhetspolitiskt landskap.

Region Västernorrland behöver ta ytterligare höjd för framtida kriser. Regionen bör därför ta en mer aktiv roll i att stärka civilberedskapen. Det innebär att vården, kollektivtrafiken och livsmedelsförsörjningen i regionen bör ses över utifrån ett krisberedskapsperspektiv. Samverkan med länsstyrelsen och kommunerna ska intensifieras för att stärka redundans i kritiska funktioner.



Ekonomiskt ansvarstagande kräver också att vi säger nej till skattehöjningar. Västernorrlands kommuner tillhör redan de med högst kommunalskatt i landet. Att ytterligare höja regionskatten riskerar att driva hushåll och företag bort från länet. I stället behövs fortsatt effektivisering, minskad byråkrati vid upphandling, och översyn av kostnadsdrivande projekt och administration.

Genom rätt prioriteringar, investeringar i kärnverksamhet och ett aktivt arbete för att stå bättre rustade för framtiden kan Region Västernorrland utvecklas utan att belasta skattebetalarna.

10.5 Ekonomi i siffror

Region Västernorrlands ekonomiska planering sker i ett läge präglad av betydande osäkerhet. Särskilt pensionskostnadernas utveckling, inflationens påverkan på driftkostnader och osäkerheten i skatteunderlaget gör att även små avvikelser kan få stora ekonomiska konsekvenser. Exempelvis motsvarar en procents löneökning omkring 60 mnkr i ökade kostnader, medan en procents minskning i skatteunderlaget påverkar resultatet med 65 mnkr. Detta understryker behovet av försiktighet och ekonomisk handlingsberedskap. Ta därför nedanstående siffror och tabeller med en viss försiktighet, då de enbart ska återspegla en ny kompass och färdriktning för Region Västernorrland.

Vi vill också betona att osäkerheten kring att ta fram fasta ekonomiska ramar flera år i förväg är betydande. Därför krävs flexibilitet i genomförandet, särskilt i händelse av yttre störningar eller kostnadsavvikelser. Detta gör att framtida års budgetfördelningar kan behöva justeras efter behov.

Samtidigt måste vi rusta vår verksamhet för ökad robusthet – inte minst sjukhusens förmåga att hantera kris och påfrestningar. En särskild prioritering för oss är fortsatt satsning på Regionens Hus och andra delar av beredskapen, där vi ser att investeringar i redundans, infrastruktur och säkerhet är nödvändiga för framtiden.

Vi ställer oss i huvudsak bakom de pågående och tillkommande satsningar som finns beskrivna i avsnitt 2.3.2, däribland; Mobila team och hembesök inom primärvården, Tillfällig satsning på BUP/barn- och ungdomsentrén, Dessa satsningar är inräknade i grundförslaget och utgör en viktig del för en tillgänglig och robust vårdstruktur. Vi ser dock på dessa med viss försiktighet och understryker vikten av uppföljning samt beredskap att ompröva prioriteringar vid ekonomiska avvikelser.



Siffror & Tabeller Miljoner kronor (förändring av kompletteringsbudget)

Förenklad budgetsammanställning

	<i>Förslag</i>	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Satsningar				
<i>Personalsatsning - höjda OB-tillägg</i>		-65	-91	-94
<i>Frysa planerade nedskärningar vid Sollefteå sjukhus</i>		-53	-53	-53
<i>Strategisk förstärkning primärvård - Ytterligare medel</i>		-5	-20	-30
<i>Regional bemanningsenhet</i>		-25	-20	-20
<i>Förstärkning ambulanssjukvård</i>		-5	-6	-6
<i>Effektiviseringspott samt utbildningsgaranti</i>		-7	-7	-7
<i>Resursökning BUP - Ungdomsmottagningen</i>		-3	-5	-5
<i>Arbetsmiljöfrämjande åtgärder</i>		-6	-6	-7
<i>Medarbetare - Vidareutbildning & mentorprogram</i>		-11	-11	-11
<i>Kompetensutveckling - Folkhögskolor inkl stipendier</i>		-5	-6	-6
<i>Tysta zoner och trygghetslarm</i>		-4	-5	-5
<i>Högekostnadsskydd även i Folktandvården</i>		-5	-5	-5
<i>Utbildningsprogram (MHFA)</i>		-3	-1	-1
<i>Verka för ett mer avgiftsfritt resande</i>		-2	-3	-3
<i>Utveckla och utöka antalet mellanvårdsteam</i>		0	-4	-8
<i>Utökad bidrag till idrottsföreningar för folkhälsan</i>		-5	-5	-5
Besparingar		Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
<i>Intern bemanningsenhet</i>		40	50	50
<i>Minskad kostnad hyrpersonal/stafetter</i>		10	25	50
<i>Effektivare stödprocesser* följer grundförslag</i>		0	0	0
<i>Minskat övertidsuttag</i>		58	58	58
<i>Förenklade upphandlingar inkl. Fairtrade</i>		5	5	5
<i>Omorganisering - Egenfinansiering av scenkonsten</i>		22	27	27
<i>Hemhämtning kompetensförsörjningsplan</i>		1	5	5
<i>Besparing samverkansorgan</i>		3	3	5
<i>Driftskostnader - Energieffekt. inkl. avskrivningar</i>		2	3	5
<i>Stopp för S+M+C:s ökning av antalet chefer</i>		50	52	52



Resultaträkning	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
<i>Förändring i satsningar (totalt)</i>	-204	-248	-266
<i>Förändring i besparingar (totalt)</i>	196	228	257
<i>Förändr. årets resultat (jmf budget)</i>	- 8	- 20	-9
<i>Nya årets resultat</i>	70	138	141
<i>Särskilda investeringar (totalt)</i>	60	36	36
Särskilda investeringar	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
<i>Rusta infrastruktur - Beredskap och civilsamhälle</i>	30	20	20
<i>Behovsanpassade tekniska</i>	25	10	10
<i>Inköp av material - mobila tandvårdsenheter</i>	0	3	3
<i>Digitaliseringssatsning - enkel administration (AI)</i>	5	3	3





Sverigedemokraterna